

POLSKIE TOWARZYSTWO ENTOMOLOGICZNE

**WIADOMOŚCI
ENTOMOLOGICZNE**
t. XIV, nr 3

POZNAŃ

1995

Wskazówki dla autorów

● „Wiadomości Entomologiczne” zamieszczają oryginalne artykuły materiałowe, artykuły przeglądowe, dyskusyjne, notatki faunistyczne i krótkie doniesienia naukowe, których głównym podmiotem są owady, artykuły metodyczne, historiograficzne (w tym biograficzne), recenzje prac entomologicznych, polemiki, sprostowania itp. oraz sprawozdania, komunikaty i inne materiały kronikarskie z zakresu szeroko pojętej działalności entomologicznej. Prace publikowane są w języku polskim. Dopuszcza się, w uzasadnionych przypadkach, możliwość drukowania oryginalnych prac materiałowych w języku angielskim, z obszernym polskim streszczeniem i objaśnieniami tabel oraz rycin także w języku polskim. Możliwość nieodpłatnego publikowania w „Wiadomościach Entomologicznych” mają tylko pełnoprawni członkowie Polskiego Towarzystwa Entomologicznego.

● Objętość artykułów nadsyłanych do druku nie może przekraczać objętości równoważnej 290 wierszom po maksymalnie 65 znaków (około 10 stron znormalizowanego maszynopisu, włączając w to tabele i ryciny). Artykuły przekraczające ustaloną objętość mogą być przyjęte jedynie po pisemnym zadeklarowaniu przez autora, pokrycia kosztów edycji objętości ponadnormatywnej. Krótkie doniesienia, recenzje, sprawozdania, komunikaty i materiały kronikarskie nie powinny przekraczać 2 stron maszynopisu. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów recenzji, sprawozdań, komunikatów i materiałów kronikarskich oraz poprawiania usterek stylistycznych i dotyczących nazewnictwa, bez uzgodnienia z autorem.

● Osoby nie będące członkami Polskiego Towarzystwa Entomologicznego mają prawo drukowania swoich prac tylko za pełną odpłatnością kosztów edycji.

● Maszynopisy (znormalizowane – z marginesem 4 cm i podwójnym odstępem między wierszami) należy nadsyłać w trzech egzemplarzach, z których jeden musi być oryginałem. Wskazane jest załączenie dyskietki z komputerowym zapisem tekstu pracy w formacie edytora „Word”. Maszynopisy nie mogą zawierać żadnych wyróżnień czcionek (spacji, wersalików, podkreśleń itp.), ani też poprawek robionych atramentem lub ołówkiem. Nadesłany maszynopis powinien zawierać:

- tytuł pracy w języku polskim, pod nim w języku angielskim, zamieszczone na 1/3 wysokości od góry pierwszej strony;
- pełne brzmienie imienia i nazwiska autora(ów) pod tytułem angielskim, pod nazwiskiem dokładny adres (w przypadku krótkich doniesień, recenzji, sprawozdań i komunikatów, imię i nazwisko autora wraz z miejscowością należy umieścić na końcu pracy);
- abstrakt w języku angielskim, zawierający maksymalnie zwięzłe przedstawienie zawartości i wyników pracy (w przypadku oryginalnych prac materiałowych, dyskusyjnych i notatek faunistycznych).

Ponadto do artykułu może być dołączone streszczenie w języku angielskim (dotyczy to w szczególności prac przeglądowych, metodycznych i historiograficznych, w których nie obowiązuje zamieszczanie abstraktu).

● Rysunki i wykresy należy wykonać czarnym tuszem na kalce technicznej lub białym papierze. Fotografie powinny być czarno-białe, kontrastowe, wykonane na papierze błyszczącym. Na marginesie maszynopisu zaleca się zaznaczyć ołówkiem miejsca, w których mają być umieszczone ryciny i tabele. Ryciny muszą być zblokowane, przy czym liczba bloków winna być ograniczona do koniecznego minimum, a ich wielkość nie powinna przekraczać formatu A3. Ryciny, które były już reprodukowane, należy w opisie odpowiednio oznaczyć. Liczba fotografii i tabel powinna być maksymalnie ograniczona. Rysunki, fotografie i wykresy należy znakować liczbami arabskimi, a ich detale literami, natomiast tabele liczbami rzymskimi. Objaśnienia rycin należy zamieścić oddzielnie, a objaśnienia tabel łącznie z nimi, w języku polskim i angielskim.

POLSKIE TOWARZYSTWO ENTOMOLOGICZNE

**WIADOMOŚCI
ENTOMOLOGICZNE**
t. XIV, nr 3

POZNAŃ

1995

Redakcja

Rafał Bernard (sekretarz), Lech Buchholz, Marek Bunalski (zastępca redaktora
naczelnego), Jerzy M. Gutowski, Janusz Nowacki (redaktor naczelny),

Copyright by Polskie Towarzystwo Entomologiczne
Poznań 1995

ISBN 83-01-08125-2
ISSN 0138-0737

Wydano z pomocą finansową Komitetu Badań Naukowych

Adres redakcji
ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań, tel. 48-79-19

Wydanie I. Nakład 500 + 50 egz. Ark. druk. 4. Ark. wyd. 4,5.
Druk ukończono w lutym 1996 r.
Fotoskład ZP WELCOMP – tel. (061) 139-300.
Druk: Prodruk, ul. Małopolska 19, Poznań.

TREŚĆ

MARCIN SMOLEŃSKI – <i>Leptusa (Megacolypisalia) laevicauda</i> SCHEERPELTZ, 1958 (<i>Coleoptera, Staphylinidae, Aleocharinae</i>), nowy gatunek chrząszcza dla fauny Polski	133
KONRAD H. MACIEJEWSKI – Badania nad chrząszczami (<i>Coleoptera</i>) Puszczy Boreckiej. Część I. Nadrodzina sprężyków (<i>Elateroidea</i>)	135
BOGUSŁAW PETRYSZAK – Nowe stanowisko <i>Eutrichapion melancholicum</i> (WENCKER, 1864) (<i>Coleoptera, Apionidae</i>) w Karpatach Polskich	147
ANDRZEJ MAZUR – O występowaniu <i>Polygraphus punctifrons</i> THOMS. (<i>Coleoptera, Scolytidae</i>) na Przedgórzu Sudeckim	149
LECH BOROWIEC, JAROSŁAW KANIA – Chrząszcze (<i>Coleoptera</i>) nowe i rzadkie w faunie Bieszczadów	153
JAN K. KOWALCZYK – Nowe oraz interesujące gatunki <i>Chrysididae</i> (<i>Hymenoptera</i>) w środkowej Polsce	159
TOMASZ BARAN – Badania nad <i>Scythrididae</i> (<i>Lepidoptera</i>) Polski. I. O występowaniu <i>Scythris fallacella</i> (SCHLÄGER, 1847) w Polsce	165
MAREK BĄKOWSKI – <i>Chamaesphexia tenthrediniformis</i> (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (<i>Lepidoptera, Sesiidae</i>) – nowy dla fauny Polski gatunek przeziernika	169
JANUSZ NOWACKI – Sówkowate (<i>Lepidoptera, Noctuidae</i>) odłowione na światło w Maroku, w miesiącu maju i czerwcu 1989 roku	173
TOMASZ BARAN – Nowy dla fauny Polski oraz rzadko spotykane gatunki <i>Microlepidoptera</i>	177
Krótkie doniesienia: 124 <i>Proteinus longicornis</i> DODERO, 1923 (<i>Coleoptera, Staphylinidae</i>), nowy dla fauny Polski – L. BOROWIEC; 125 Wykaz chrząszczy z rodziny kusakowatych (<i>Coleoptera, Staphylinidae</i>) zebranych w 1993 roku w okolicach Starej Brdy Piłskiej (UTM XV47) – M. SMOLEŃSKI; 126 Wykaz chrząszczy z rodziny kusakowatych (<i>Coleoptera, Staphylinidae</i>) zebranych 2–6 VI 1994 na Ukrainie, u podnóża Gorganów – M. SMOLEŃSKI; 127 <i>Dryops striatellus</i> (FAIRMAIRE et BRISOUT, 1859), nowy dla fauny Polski (<i>Coleoptera, Dryopidae</i>) – L. BOROWIEC, J. KANIA; 128 <i>Cryptocephalus strigosus</i> GERMAR, 1824 (<i>Coleoptera, Chrysomelidae</i>), nowy dla fauny Polski – L. BOROWIEC, J. KANIA; 129 Nowe stanowiska interesujących gatunków chrząszczy (<i>Coleoptera</i>) w Polsce – Z. ŚLIWIŃSKI, J. K. KOWALCZYK; 130 Kilka rzadszych gatunków chrząszczy (<i>Coleoptera</i>) z Sudetów Zachodnich – L. BOROWIEC; 131 Nowe stanowiska żądłówek (<i>Hymenoptera, Aculeata</i>) w Tatrzańskim Parku Narodowym i otulinie – J. K. KOWALCZYK, M. KRZEPTOWSKI; 132 Nowe stanowisko <i>Colias erate</i> (ESPER, 1804) w Polsce (<i>Lepidoptera, Pieridae</i>) – W. KUBASIK	183
Kronika entomologiczna	191
Recenzja	145, 158

CONTENTS

MARCIN SMOLEŃSKI – <i>Leptusa (Megacolypisalia) laevicauda</i> SCHEERPELTZ, 1958 (<i>Coleoptera, Staphylinidae, Aleocharinae</i>), a beetle new to the fauna of Poland	133
KONRAD H. MACIEJEWSKI – Studies on the beetles (<i>Coleoptera</i>) of Puszcza Borecka forest. Part I. The superfamily click beetles (<i>Elateroidea</i>)	135
BOGUSŁAW PETRYSZAK – A new locality of <i>Eutrichapion melancholicum</i> (WENCKER, 1864) (<i>Coleoptera, Apionidae</i>) in the Polish Carpathians	147
ANDRZEJ MAZUR – On the occurrence of <i>Polygraphus punctifrons</i> THOMS. (<i>Coleoptera, Scolytidae</i>) in the Sudety Foreland	149
LECH BOROWIEC, JAROSŁAW KANIA – Beetles (<i>Coleoptera</i>) new and rare to the fauna of the Bieszczady Mts.	153
JAN K. KOWALCZYK – New and interesting <i>Chrysididae</i> species (<i>Hymenoptera</i>) in central Poland	159
TOMASZ BARAN – Studies on the <i>Scythrididae</i> (<i>Lepidoptera</i>) of Poland. I. On the occurrence of <i>Scythris fallacella</i> (SCHLÄGER, 1847) in Poland	165
MAREK BĄKOWSKI – <i>Chamaesphecia tenthrediniformis</i> (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (<i>Lepidoptera, Sesiidae</i>) – a new species of clearwing moth to the fauna of Poland	169
JANUSZ NOWACKI – Noctuid moths (<i>Lepidoptera, Noctuidae</i>) collected at the light in Morocco in May – June 1989	173
TOMASZ BARAN – New to the Polish fauna and rare <i>Microlepidoptera</i>	177
Short communications: 124 <i>Proteinus longicornis</i> DODERO, 1923 (<i>Coleoptera, Staphylinidae</i>), new for Poland – L. BOROWIEC; 125 Checklist of the staphylinid beetles (<i>Coleoptera, Staphylinidae</i>) collected in 1993 in the environs of Stara Brda Pilska (Pomeranian Lake District) – M. SMOLEŃSKI; 126 Checklist of the staphylinid beetles (<i>Coleoptera, Staphylinidae</i>) collected on 2–6 VI 1994 in the West Ukraina, at the base of the Gorgany Mts. – M. SMOLEŃSKI; 127 <i>Dryops striatellus</i> (FAIRMAIRE et BRISOUT, 1859) (<i>Coleoptera, Dryopidae</i>), new to the Polish fauna – L. BOROWIEC, J. KANIA; 128 <i>Cryptocephalus strigosus</i> GERMAR, 1824 (<i>Coleoptera, Chrysomelidae</i>), new to the Polish fauna – L. BOROWIEC, J. KANIA; 129 New localities of interesting beetle species (<i>Coleoptera</i>) in Poland – Z. ŚLIWIŃSKI, J. K. KOWALCZYK; 130 Some rare beetle species (<i>Coleoptera</i>) from West Sudetes – L. BOROWIEC; 131 New localities of wasp species (<i>Hymenoptera, Aculeata</i>) in the Tatra National Park and its protective zone – J. K. KOWALCZYK, M. KRZEPTOWSKI; 132 New record of <i>Colias erate</i> (ESPER, 1804) in Poland (<i>Lepidoptera, Pieridae</i>) – W. KUBASIK	183
Chronicle	191
Reviews	145, 158

Leptusa (Megacolypisalia) laevicauda SCHEERPELTZ, 1958
(Coleoptera, Staphylinidae, Aleocharinae), nowy gatunek
chrząszcza dla fauny Polski

Leptusa (Megacolypisalia) laevicauda SCHEERPELTZ, 1958 (Coleoptera,
Staphylinidae, Aleocharinae), a beetle new to the fauna of Poland

MARCIN SMOLEŃSKI

Katedra Ochrony Lasu i Ekologii SGGW, 02-528 Warszawa, ul. Rakowiecka 26/30

ABSTRACT. *Leptusa laevicauda* SCHEERPELTZ is a species of rove beetle new to the Polish fauna. It was collected in the soil sample from under the ferns on the slope of Kińczyk Bukowski Mt. (1200–1205 m. a. s. l.).

W masywie Kińczyka Bukowskiego (UTM– FV34) (Bieszczady) w wyniku pobrania próbek glebowych 9 VII 1994 r. zostały zarejestrowane następujące gatunki kusakowatych:

- *Leptusa alpicola* BRANCS. 1 ex.;
- *Leptusa koronensis* GANGLB. 1 ex.;
- *Leptusa laevicauda* SCHEERP, 1 ex (samiec).;
- *Atheta atramentaria* (GYLL.) 1 ex.;
- *Mniusa incrassata* (MULS. et REY) 5 exx.

Próbki zebrane przez prof. J. Pawłowskiego nosiły etykiety: „Kińczyk Bukowski, 9 VII 1994, 1200–1205 m n.p.m. darń spod paproci”.

Z wymienionych gatunków na szczególną uwagę zasługuje *L. laevicauda* SCHEERP., do tej pory nie wykazywana z terenów Polski.

Nazwa gatunkowa *Leptusa (Megacolypisalia) laevicauda* SCHEERPELTZ, 1958 została przyjęta w rewizji rodzaju *Leptusa* KRAATZ dokonanej przez R. PACE (1989). Ważniejsze synonimy:

- *Leptusa (Micropisalia) laevicauda* SCHEERPELTZ, 1958 (SCHEERPELTZ, 1958, 1966);
- *Leptusa (Pisalia) brancsiki* SMETANA, 1973 (SMETANA, 1973);
- *Leptusa (Oligopisalia) brancsiki* SMETANA, 1973 (LOHSE, 1974);

– *Sipalia (Oligopisalia) brancsiki* LOHSE, 1974 (BURAKOWSKI i in., 1981).

L. laevicauda jest gatunkiem europejskim, typowo górskim, ograniczonym w swoim zasięgu do obszaru alpejskiego (Alpy Austriackie, Alpy Julijskie, Tyrol, Karawanki), Sudetów i Karpat (Czechy, Słowacja, Ukraina i Rumunia) oraz Bułgarii (PACE, 1989; SCHEERPELTZ, 1968). Najbliższe opisane stanowiska tego gatunku znajdują się w masywie Pradziada (Czeskie Sudety), w Słowackich Tatrach oraz w Czarnohorze (Ukraina) (PACE, 1989). Ostatni z wymienionych regionów jest najbardziej pokrewny polskiemu stanowisku w Bieszczadach Zachodnich.

Ekologia analizowanego gatunku jest bardzo słabo poznana – przyjmuje się na podstawie wykazanych stanowisk, iż przynależy on do strefy alpejskiej i subalpejskiej oraz że odżywia się szczątkami organicznymi pochodzenia roślinnego (detrytusofag) (PACE, 1989; SCHEERPELTZ, 1968). Wnioskując z powyższych danych, można spodziewać się tego gatunku w strefie połonin bieszczadzskich, w polskich Tatrach oraz w masywie Śnieżnika.

Do oznaczania chrząszczy z rodzaju *Leptusa* KRAATZ polecam napisaną w sposób wyczerpujący i bogato ilustrowaną monografię pióra R. PACE (1989).

PIŚMIENNICTWO

- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J., 1981: *Coleoptera, Staphylinidae, cz. 3: Aleocharinae*. Katalog Fauny Polski, Warszawa, XXIII, 8: 1–330.
- LOHSE G. A., 1974: *Bolitocharini*. W: FREUDE, HARDE, LOHSE, Die Käfer Mitteleuropas, Bd. 5. Goecke & Evers, Krefeld, s. 58.
- PACE R., 1989: Monografia del genere *Leptusa* KRAATZ (*Coleoptera, Staphylinidae*). Del museo Civico Di Storia Naturale Di Verona (II Serie), Sezione Scienze Della Vita (A: Biologica) – N. 8: s. 242.
- SCHEERPELTZ O., 1959: Die von den Herren Major a. D. E. HOLZEL, Oberforstat Dipl.-Ing. K. KONECZNI und Oberstleutnant a. D. L. STRUPI während des letzten Jahrzehntes in den Karnischen Alpen entdeckten neuen Staphyliniden (*Coleoptera*). Mitt. munch. ent. Ges., 48: s. 60.
- SCHEERPELTZ O., 1966: Die neue Systematik der Grossgattung *Leptusa* KRAATZ (*Col. Staphylinidae*). Verh. zool.-bot. Ges. Wien, 105: 39.
- SCHEERPELTZ O., 1968: Catalogus faunae Austriae. Teil XV fa: *Coleoptera-Staphylinidae*. Wien. s. 123.
- SMETANA A., 1973: Die *Leptusa*-Arten der Tschechoslovakischen Republik einschliesslich Karpatenlands. Stutt. Beitr. Naturk., A. (Biologie), 255: 1–46.

Badania nad chrząszczami (*Coleoptera*) Puszczy Boreckiej. Część I.
Nadrodzina sprężyków (*Elateroidea*)

Studies on the beetles (*Coleoptera*) of Puszcza Borecka forest. Part I.
The superfamily click beetles (*Elateroidea*)

KONRAD H. MACIEJEWSKI

Zakład Ekologii Zwierząt, Inst. Biol. i Ochr. Środow. UMK, ul. Gagarina 9, 87-100 Toruń

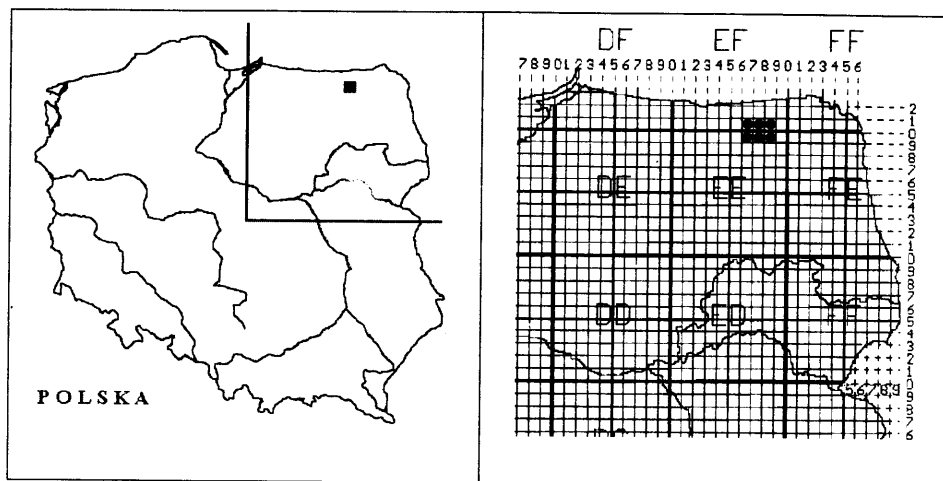
ABSTRACT. In the paper records for 37 species of *Elateridae*, 2 species of *Throscidae* and 2 species of *Eucnemidae* from Puszcza Borecka are given. Nine of them are for the first time recorded from the north-eastern part of Poland. Puszcza Borecka is the first lowland locality of *Liotrichus affinis* (PAYK.), which was known in Poland only from mountains. The presence of many rare species, like *Denticollis rubens* PILL. et MITT. and *Xyloecus corticalis* (PAYK.), provides an evidence of primary character of forest associations of Puszcza Borecka.

Mimo obserwowanego w ostatnich latach nasilenia badań faunistycznych, wciąż niewiele prac jest poświęconych północno-wschodniej części kraju. Zarówno ten fakt, jak i możliwość częstego pobytu w omawianym regionie, skłonił mnie do rozpoczęcia w 1992 roku badań zmierzających do zinwentaryzowania fauny chrząszczy Puszczy Boreckiej. Już wstępne badania przyniosły wiele nowych informacji o rozsiedleniu chrząszczy, ich wynikiem były wcześniejsze publikacje (MACIEJEWSKI, 1992, 1993, 1994). Praca ta jest pierwszą z cyklu artykułów poświęconych poszczególnym grupom chrząszczy Puszczy Boreckiej.

Nadrodzina sprężyków (*Elateroidea*) obejmuje w faunie krajowej pięć rodzin: *Cerophytidae*, *Elateridae*, *Lissomidae*, *Throscidae* i *Eucnemidae* (BURAKOWSKI i in., 1985). Najliczniej reprezentowana jest rodzina *Elateridae*, dotychczas z terenu Polski wykazano 125 gatunków (BUCHHOLZ, OSSOWSKA, 1990; BURAKOWSKI i in., 1985; GRUSZKA, TARNAWSKI, 1986). Większość gatunków należących do tej nadrodziny związana jest z ekosystemami leśnymi, część z nich jest wysoce stenotopowa. Dzięki temu może pełnić rolę bioindykatorów zmian zachodzących w ekosystemach (BUCHHOLZ, 1993).

Teren badań i metody

Puszcza Borecka położona jest między jeziorem Mamry a Wzgórzami Szeskimi na Pojezierzu Ełckim, stanowiącym część Pojezierza Mazurskiego (MROCZKIEWICZ, 1952). Obszar tego kompleksu leśnego wynosi 22900 ha (ZARĘBA, 1978). Puszcę charakteryzuje bardzo urozmaicona rzeźba terenu.

Ryc. Lokalizacja terenu badań.

Fig. Location of the studied area.

Występują tam liczne wzniesienia, równiny i doliny, duża ilość strumieni, potoków oraz liczne jeziora. Spotyka się duże skupienia moren czołowych, które charakteryzują się znacznymi wysokościami i stromymi zboczami. Charakterystyczna dla Puszczy Boreckiej urozmaicona rzeźba terenu powstała na skutek przemieszczania się lądolodu skandynawskiego. W czasie odwrotu lądolód zatrzymywał się na krótki czas, posuwał naprzód i cofał kilkakrotnie, zanim ostatecznie opuścił te tereny (PANFIL, 1985). Lasy powstałe na tak urozmaiconym terenie, stanowią interesujący obiekt badań. Według STEFFENA (1933), rozległe i trudno dostępne obszary puszczy są najbardziej naturalne na terenie byłych Prus Wschodnich, tworzą wyspę lasów liściastych i mieszanych na Pojezierzu Mazurskim. Lasy puszczy, zwłaszcza w jej południowej części, buduje zazwyczaj świerk pospolity (*Picea excelsa* (LAM.) LK.), a na terenach wilgotnych olsza czarna (*Alnus glutinosa* (L.) GAERTN.) i jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior* L.). Świerk współwystępuje z grabem *Carpinus betulus* L., dębem szypułkowym *Quercus robur* L. i lipą drobnolistną *Tilia cordata* MILL., jego udział znacznie maleje w centralnej i północnej części puszczy, gdzie ustępuje miejsca gatunkom liściastym.

Do badań nie wybierano powierzchni próbnych, lecz starano się penetrować cały obszar puszczy, uwzględniając wszystkie ważniejsze zbiorowiska roślinne. W celu zebrania możliwie jak największej liczby taksonów stosowano różne metody połowu: czerpakowanie roślin zielnych, otrząsanie z drzew i krzewów, połów na światło lampy rtęciowo-żarowej, wyszukiwanie chrząszczy w próchnie, połów „na upatrzonego”, pułapki Barbera.

Wyniki

W czasie badań prowadzonych w latach 1992–1994 odłowiono 37 gat. *Elateridae*, 2 gat. *Eucnemidae* i 2 gat. *Throscidae*. Okazy dowodowe znajdują się w kolekcji autora.

ELATERIDAE

Ampedus balteatus (LINNAEUS, 1758)

Gatunek leśny, występuje w lasach iglastych i mieszanych oraz na torfowiskach. Spotykany w całym kraju. Odłowiono 6 exx., 3 i 4 V 1993, 8 IV 1994, (UTM – EF70), w grądzie, brzezynie bagiennej i na zrębie.

Ampedus erythrogonus (PH. W. MÜLLER, 1821)

W Polsce szeroko rozprzestrzeniony, częstszy w górach, na nizinach lokalny i poławiany dość rzadko. Odłowiono 11 exx., 5–10 IV 1994 i 6 V 1994, (EF70), wszystkie chrząszcze znaleziono w kolebkach poczwarkowych, najczęściej w próchnie *Picea excelsa* w borach mieszanych oraz w grądach z domieszką *P. excelsa*. Z północno-wschodniej części kraju znany był dotychczas tylko z jednego stanowiska: Bryzgieł, woj. suwalskie (BURAKOWSKI i in., 1985).

Ampedus nigrinus (HERBST, 1784)

Występuje prawdopodobnie w całej Polsce. Gatunek charakterystyczny dla wilgotnych lasów iglastych i mieszanych. Odłowiono 9 exx., 2 XI 1993 i 8–10 IV 1994, (EF70), w kolebkach poczwarkowych, w próchnie *P. excelsa*; oraz 3 V 1993, 9 VI 1993 i 6 V 1994, (EF70), w borach mieszanych, brzezynie bagiennej, grądzie (1 ex.) i na przydrożu (1 ex.). Gatunek nie wykazywany dotąd z północno-wschodniej części kraju.

Ampedus pomonae (STEPHENS, 1830)

Gatunek charakterystyczny dla torfowisk i leśnych terenów bagiennych. Znaleziono 4 exx., 3 V 1993 i 1 ex., 10 IX 1994, (EF70), w próchnie, w ściernie torfowej.

Ampedus pomorum (HERBST, 1784)

Najpospolitszy przedstawiciel rodzaju *Ampedus*. Zasiedla cały obszar kraju z wyjątkiem wyższych gór. Na terenie Puszczy Boreckiej bardzo pospolity, licznie łowiony i obserwowany w borach mieszanych, świerczynach torfowych, grądach, brzezinach bagiennych, na zrębach i przydrożach, (EE89, EF70).

Ampedus sanguinolentus (SCHRANK, 1776)

Spotykany pojedynczo. Prawdopodobnie występuje w całym kraju, w niżowych i podgórskich wilgotnych lasach. Zaobserwowano 1 osobnika, 2 VI 1992, (EF70), w ekotonie las-łąka, na wysokich trawach. Na północnym wschodzie kraju notowany był tylko z Augustowa (BURAKOWSKI i in., 1985).

Ampedus tristis (LINNAEUS, 1758)

Mało znany i rzadko spotykany gatunek borealno-górski. W Polsce notowany tylko z Beskidów i Bieszczadów oraz, na podstawie 1 osobnika, z Puszczy Augustowskiej (BURAKOWSKI i in., 1985; TARNAWSKI, 1991). Znaleziono 1 ex., 1 XI 1992, (EF70), w świerczynie torfowej, w wilgotnym czerwono-brunatnym próchnie *P. excelsa*. W Polsce jedynym nizinym stanowiskiem występowania tego gatunku była dotąd Puszcza Augustowska (TARNAWSKI, 1991).

Sericus brunneus (LINNAEUS, 1758)

Zaobserwowano i odłowiono 11 osobników, 3 V 1993, 1 VI 1994 i 3 VI 1992, (EF70), na trawach w brzezinie bagiennej, w grądzie i na przydrożu.

Dalopius marginatus (LINNAEUS, 1758)

Pospolity gatunek leśny, występujący w całym kraju. W Puszczy Boreckiej najpospolitszy przedstawiciel *Elateridae*, licznie spotykany w grądach, łąkach, na zrębach i przydrożach, od 30 IV (1994) do 28 VII (1993), (EF79, EF60, EF70, EF80). Obserwowano bardzo liczny przylot tego gatunku do światła lampy rtęciowo-żarowej w czasie nocnych połowów.

Ectinus aterrimus (LINNAEUS, 1761)

Występuje prawdopodobnie w całym kraju w lasach liściastych i mieszanych. W czasie badań wielokrotnie obserwowany i poławiany, od 30 IV (1993) do 24 VI (1994), (EF79, EF60, EF70), w grądach i na przydrożach. Przylatywał do światła lampy rtęciowo-żarowej. Gatunek dotychczas nie był wykazywany z tej części kraju.

Agriotes lineatus (LINNAEUS, 1767)

Gatunek często spotykany na nizinach, związany z terenami otwartymi. Złowiono 4 exx., 16 VII 1992, 30 IV 1993, 6 V 1993 i 1 VI 1994, (EF70).

Agriotes obscurus (LINNAEUS, 1758)

Rozsiedlony w całej Polsce z wyjątkiem wysokich gór. Zebrano wiele exx., od 2 V (1993) do 23 VIII (1993), (EF70), głównie na przydrożach, polach i na silnie nasłonecznionym zboczu w starej zwirowni.

Agriotes sputator (LINNAEUS, 1758)

Gatunek występujący na polach uprawnych, łąkach i pastwiskach. Odłowiono 1 ex., 11 VII 1993 i 2 exx., 21 VII 1993, (EF70), czerpakując roślinność zielną na łące.

Adrastus pallens (FABRICIUS, 1792)

Zasiedla wilgotne gleby łąk i pól uprawnych. Złowiono 14 exx., od 10 VII (1992) do 28 VII (1993), (EF70), najczęściej metodą czerpakowania roślinności zielnej na przydrożach i łąkach, 1 osobnik przyleciał do światła lampy rtęciowo-żarowej.

Melanotus castanipes (PAYKULL, 1800)

Gatunek o niejasnej pozycji systematycznej, często traktowany jako forma *M. erythropus* (GMELIN) (BUCHHOLZ, 1993). W Polsce rzadko notowany, głównie podawany z jej południowej części. Odłowiono 18 exx., od 31 V (1992) do 4 VI (1993) oraz w kolebkach poczwarkowych w próchnie w miesiącach V i XI, (EF70). Przylatywały do światła lampy rtęciowo-żarowej. Dotychczas nie był wykazywany z północno-wschodniej części Polski.

Melanotus erythropus (GMELIN, 1790)

Eurytopowy gatunek leśny. Obserwowano wiele exx., w miesiącach: V, VI, VII, (EF70), w grądach, borach mieszanych, świerczynie torfowej i na przydrożach. Gatunek ten przylatywał do światła podczas nocnych połowów.

Agrypnus murinus (LINNAEUS, 1758)

Gatunek terenów otwartych o niskiej wilgotności podłoża. Licznie obserwowany od V do VII na łąkach, zrębach i przydrożach, (EF70).

Ctenicera cuprea (FABRICIUS, 1781)

W Polsce znany z terenów górskich i podgórskich oraz kilku stanowisk na Pojezierzu Pomorskim i Pobrzeżu Bałtyku (BURAKOWSKI i in., 1985). Zebrano

1 ex., 9 VI 1993, (EF70), na kwiatach *Umbelliferae* na łące. Jest to pierwsze znalezisko tego gatunku w północno-wschodniej Polsce.

Ctenicera pectinicornis (LINNAEUS, 1758)

Szeroko rozprzestrzeniony gatunek terenów otwartych, w okolicach górskich dość pospolity. W Puszczy Boreckiej obserwowano dużą liczbę osobników tego gatunku na łąkach, a pojedyncze osobniki na przydrożach, w miesiącach V i VI, (EF70). Dotychczas gatunek ten nie był wykazywany z północno-wschodniej części kraju.

Liotrichus affinis (PAYKULL, 1800)

Gatunek o borealno-górskim typie zasięgu, podawany z nielicznych stanowisk w południowej części kraju oraz na podstawie znalezisk z XIX wieku z Pojezierza Pomorskiego i Pojezierza Mazurskiego (BURAKOWSKI i in., 1985). Występuje w środowiskach leśnych, w wilgotnej glebie pokrytej płatami mchów, trawami i borówką brusznicą (BURAKOWSKI i in., 1985). Odłowiono 1 ex., 16 VII 1992, (EF70), metodą czerpakowania, na borówce (*Vaccinium* sp.) na obrzeżu boru bagienego w rez. „Borki”. 1 ex. odłowiony został przez J. BUSZKO, 1 VI 1994, (EF70). Puszcza Borecka jest jedynym, potwierdzonym nowymi materiałami, nizinym stanowiskiem *L. affinis* (PAYK.) w Polsce.

Actenicerus siaelandicus (O. F. MÜLLER, 1764)

Często spotykany na terenach wilgotnych w całej Polsce. Obserwowano liczne występowanie tego gatunku na podmokłej łące, (EF70). Odłowiono 22 osobniki metodą czerpakowania roślinności zielonej, w miesiącu VI. W północno-wschodniej części Polski dotychczas znany był tylko z Ełku (BURAKOWSKI i in., 1985).

Prosternon tessellatum (LINNAEUS, 1758)

Pospolity gatunek leśny. Odłowiono 1 ex., 23 VII 1994, (EF80), na liściach *Rubus idaeus* L., na zrębie zarastającym maliną.

Anostirus castaneus (LINNAEUS, 1758)

Gatunek leśny, występujący prawdopodobnie na całym obszarze kraju. Larwy zasiedlają porośniętą mchem glebę, oblepiającą korzenie wykrotów. Wszędzie poławiany rzadko i w niewielkiej liczbie okazów. Odłowiono 1 ex., 4 V 1993, (EF70), w pułapce feromonowej na *Ips typographus* (L.), na zrębie. 2 exx. odłowił T. RYNARZEWSKI, 3 V 1993, (EF70), na zrębie. W tej części kraju *A. castaneus* wykazywany był już z Puszczy Rominckiej (BURAKOWSKI i in., 1985).

Selatosomus aeneus (LINNAEUS, 1758)

Pospolity gatunek, znany z całej Polski. Odłowiono 3 exx., 29 V 1994, 10 VII 1993 i 25 VII 1992, (EF89, EF70), w grądzie oraz na zrębie.

Selatosomus cruciatus (LINNAEUS, 1758)

W Polsce spotykany na ogół lokalnie i rzadko. Występuje w lasach liściastych i mieszanych. W Puszczy Boreckiej jest to chrząszcz pospolity. Obserwowano liczny jego pojaw wiosną, w grądach, na przydrożach i zrębach. Zebrano 9 exx., 30 IV 1993, 30 IV 1994, 1–3 VI 1992, 2 VI 1994, (EF70).

Denticollis linearis (LINNAEUS, 1758)

Gatunek ksylobiontyczny, notowany z nielicznych stanowisk w Polsce. W czasie badań zaobserwowano dość liczne występowanie w grądach i na przydrożach. Złowiono 14 exx., (EF70), na początku czerwca w 1992, 1993 i 1994.

Denticollis rubens PILLER et MITTERPACHER, 1783

W Polsce znany z południowej części kraju, a ponadto z Puszczy Białowieskiej i Puszczy Bukowej koło Szczecina (BUCHHOLZ, 1993; BURAKOWSKI i in., 1985). Znajdowany jest na ogół rzadko i pojedynczo. Gatunek charakterystyczny dla dużych kompleksów lasów liściastych i mieszanych o charakterze naturalnym, uważany za relikwyt lasów pierwotnych (BUCHHOLZ, 1993). 1 ex. *D. rubens* odłowiony został przez J. BUSZKO, 30 V 1994, (EF70).

Cidnopus aeruginosus (OLIVIER, 1760)

Gatunek leśny i wrzosowiskowy. Występuje prawdopodobnie na terenie całego kraju. Odłowiono 8 exx., 30 IV 1993 i 1994, 2 V 1993, 4 i 5 V 1994, 29 V 1994 i 3 VI 1992, (EF70). W północno-wschodniej części kraju dotychczas notowany był tylko z Ełku (BURAKOWSKI i in., 1985).

Harminius undulatus (DE GEER, 1774)

Stosunkowo rzadko wykazywany borealno-górski gatunek, znany głównie z południowej części kraju oraz z Puszczy Rominckiej i Puszczy Białowieskiej (BURAKOWSKI i in., 1985). Znalezione 3 exx., 3 VI 1992 i 5 VI 1993, (EF70), na sągach świerkowych. 1 ex. wyhodowano z poczwarki znalezionej w próchnie *P. excelsa* w świerczynie torfowej, 1 V 1993, (EF70), imago 9 V 1993.

Pseudathous hirtus (HERBST, 1784)

Dokładne rozszedlenie tego gatunku nie jest dostatecznie poznane, gdyż mylono go często z podobnym i pospolitszym *P. niger* (L.), razem z którym

nie raz występuje (BURAKOWSKI i in., 1985). Odłowiono 3 exx., 6 VI 1993, 20 i 21 VII 1993, (EF70), w grądzie i na zrębie zarastającym *Rubus idaeus* L., co potwierdza sugestię BUCHHOLZA (1993), iż jest to gatunek typowo leśny, w przeciwieństwie do *P. niger* (L.), który częściej występuje na terenach otwartych. Drugie, po Starym Dworze k. Olsztyna (BURAKOWSKI i in., 1985), stanowisko tego gatunku w tej części Polski.

Pseudathous niger (LINNAEUS, 1758)

Gatunek rozpowszechniony w całej Polsce. W Puszczy Boreckiej wielokrotnie odławiany w okresie od 4 VI (1993) do 20 VII (1992), (EE79, EF70, EF80), chrząszcze spotykane były najczęściej na przydrożach, ponadto poławiane były w grądach, na łąkach oraz na polu uprawnym i na zrębie. Dotychczas nie był wykazywany z tej części kraju.

Athous haemorrhoidalis (FABRICIUS, 1801)

Gatunek eurytopowy, zasiedlający widne lasy oraz tereny do nich przyległe. Odłowiono 1 ex., 3 VI 1992, (EF70), na łące.

Athous subfuscus (O. F. MÜLLER, 1764)

Pospolity gatunek leśny. Występuje w całym kraju. W Puszczy Boreckiej wielokrotnie obserwowany i odławiany w grądach, borach mieszanych, na zrębach, łąkach i przydrożach, w miesiącach: V, VI, VII, na różnych roślinach zielnych, (EF70). Przylatuje do światła lampy rtęciowo-żarowej.

Athous vittatus (FABRICIUS, 1792)

Dość rzadko podawany gatunek leśny. Znaleziono 4 exx., 6 V 1992, (EF70), w grądzie, na *Carpinus betulus* L. (3 exx.), oraz na zrębie (1 ex.). Gatunek po raz pierwszy stwierdzony w północno-wschodniej części kraju.

Hypnoidus riparius (FABRICIUS, 1792)

W Polsce dość rzadko spotykany, znany z gór i pogórzy w południowo-zachodniej części kraju, oraz morenowych terenów w części północnej, jak również z pojedynczego stanowiska na Nizinie Mazowieckiej (BURAKOWSKI i in., 1985). Odłowiono 1 ex., 18 VII 1993, (EF70), w pułapkę Barbera na łące.

Negastrius pulchellus (LINNAEUS, 1761)

Występuje prawdopodobnie na całym obszarze kraju, w miejscach piaszczystych. Złowiono 9 exx., 15 VII 1993, (EF70), w pułapkę Barbera na polu uprawnym. W tej części kraju znany był tylko z Augustowa (BURAKOWSKI i in., 1985).

Cardiophrus ruficollis (LINNAEUS, 1758)

Występuje w całym kraju oprócz wyższych partii górskich. Gatunek leśny, zamieszkujący suche, widne lasy iglaste i mieszane. Podczas badań złowiono 3 exx., 20 VII 1992 i 6 V 1994, (EF70): 2 exx. pozyskano metodą czerpakowania roślinności zielonej na przydrożu, 1 ex. zebrano na pniu *P. excelsa* na zrębie.

THROSCIDAE

Trixagus carinifrons (BONVOULOIR, 1859)

W Polsce rzadko spotykany, znany z nielicznych stanowisk w różnych częściach kraju. Bionomia nieznana. 1 ex. tego gatunku złowiono 17 VII 1992, (EF70), metodą czerpakowania roślinności zielonej. W północno-wschodniej części Polski gatunek ten znany był dotąd tylko z jednego stanowiska w Malesowiznie (woj. suwalskie) (BURAKOWSKI i in., 1985).

Trixagus dermestoides (LINNAEUS, 1767)

Gatunek pospolity. Występuje na całym obszarze kraju z wyjątkiem wysokich gór. Złowiono 3 exx., 4, 6 i 7 VI 1993, (EE79, EF70), w borze świeżym na *P. excelsa* oraz w grądzie w rezerwacie „Lipowy Jar”.

EUCNEMIDAE

Eucnemis capucinus AHRENS, 1812

Występuje prawdopodobnie na terenie całego kraju, lecz jest gatunkiem bardzo rzadko poławianym (BURAKOWSKI i in., 1985). Złowiono 1 ex., 10 VII 1994, (EF70), na martwicy bocznej *Betula verrucosa* EHRH., na przydrożu, we wczesnych godzinach porannych. Dotychczas nie był notowany w tej części kraju.

Xyloecus corticalis (PAYKULL, 1800)

Wykazany z nielicznych, rozproszonych stanowisk w różnych częściach kraju. Występuje w lasach pierwotnych, larwy rozwijają się w wilgotnym i butwiejącym drewnie różnych gatunków drzew. Złowiono 3 exx., 22 VII 1993, (EF70), na sągach *Betula verrucosa*, w borze mieszanym, późnym wieczorem. W północno-wschodniej części Polski podawany był z Puszczy Rominckiej i Dąbrówna (woj. suwalskie) (BURAKOWSKI i in., 1985).

Podsumowanie

1. W trakcie badań odnaleziono na terenie Puszczy Boreckiej 37 gatunków *Elateridae*, 2 gat. *Throscidae* i 2 gat. *Eucnemidae*. Potwierdzono występowanie w północno-wschodniej Polsce 28 gat. *Elateridae*, z czego 10 znanych było dotychczas tylko z pojedynczych stanowisk.
2. Po raz pierwszy z północno-wschodniej części Polski wykazano: *Ampedus nigrinus* (HERBST), *Ectinus aterrimus* (L.), *Melanotus castanipes* (PAYK.), *Ctenicera cuprea* (F.), *C. pectinicornis* (L.), *Liotrichus affinis* (PAYK.), *Pseudathous niger* (L.) i *Athous vittatus* (F.) (*Elateridae*) oraz *Eucnemis capucinus* AHR. (*Eucnemidae*).
3. Potwierdzono występowanie w tej części kraju *Trixagus carinifrons* (BONV.) (*Throscidae*), który dotychczas znany był tylko z jednego stanowiska.
4. Na badanym terenie odnaleziono kilka gatunków o borealno-górskim zasięgu występowania, są to: *Ampedus tristis* (L.), *Ctenicera cuprea* (F.), *Liotrichus affinis* (PAYK.), *Harminius undulatus* (DE GEER) i *Hypnoidus riparius* (F.).
5. Występowanie na terenie Puszczy Boreckiej wielu gatunków rzadko spotykanych, w tym niektórych zaliczanych do reliktywów lasów pierwotnych (*Denticollis rubens* PILL. et MITT., *Xyloecus corticalis* (PAYK.)), świadczy o zachowaniu się pierwotnego charakteru lasów.
6. Wśród zebranego materiału, ponad 70% (29 gat.) to gatunki leśne, natomiast gatunki terenów otwartych reprezentowane są tylko przez 12 taksonów.

Składam serdeczne podziękowania Panu Lechowi BUCHHOLZOWI za zweryfikowanie oznaczeń oraz cenne rady i wskazówki, które pomogły mi w napisaniu niniejszej pracy.

PIŚMIENICTWO

- BURAKOWSKI B., MROCKOWSKI M., STEFAŃSKA J., 1985: Chrząszcze *Coleoptera* – *Buprestoidea*, *Elateroidea* i *Cantharoidea*. Katalog Fauny Polski, Warszawa, XXIII, 10: 1–401.
- BUCHHOLZ L., 1993: Fauna wybranych grup owadów (*Insecta*) Puszczy Bukowej koło Szczecina. 3. Chrząszcze z nadrodziny sprzążków (*Coleoptera*, *Elateroidea*). W: Owady (*Insecta*) wybranych grup systematycznych Puszczy Bukowej koło Szczecina. Wiad. Entomol., 12, 2: 93–106.
- BUCHHOLZ L., OSSOWSKA M., 1990: *Ischnodes sanguinicollis* (PANZER, 1793), nowy dla fauny Polski przedstawiciel sprzążkowatych (*Coleoptera*, *Elateridae*). Wiad. Entomol., 9, 3–4: 61–65.
- GRUSZKA A., TARNAWSKI D., 1986: *Selatosomus (Selatosomus) confluens rugosus* (GERMAR, 1835) – nowy przedstawiciel sprzążkowatych (*Coleoptera*, *Elateridae*) dla fauny Polski. Przegl. Zool., 30, 3: 309–312.
- MACIEJEWSKI K. H., 1992: Nowe stanowisko *Liparus glabrirostris* KUST. (*Coleoptera*, *Curculionidae*) w północno-wschodniej Polsce. Wiad. Entomol., 11, 4: 255.

- MACIEJEWSKI K. H., 1993: Nowe stanowisko *Dendrophagus crenatus* (PAYK.) (Coleoptera, Cucujidae) w północno-wschodniej Polsce. Wiad. Entomol., 12, 3: 227–228.
- MACIEJEWSKI K. H., 1994: *Stenus umbratilis* (CASEY, 1884) (Coleoptera, Staphylinidae) – gatunek nowy dla fauny Polski. Wiad. Entomol., 13, 2: 91–93.
- MROCKOWSKI L., 1952: Podział Polski na krainy i dzielnice przyrodnicze. Państwowe Wyd. Roln. i Leśne, Warszawa. 119 ss.
- PANFIL J., 1985: Pojezierze Mazurskie. Wiedza Powszechna, Warszawa. 185 ss.
- STEFFEN H., 1933: Die Wilden Jagen der Borker Heide in Ostpreussen. Naturschutz Jahrg., 14, 8.
- TARNAWSKI D., 1991: Nowe stanowiska niektórych *Elateridae* (Coleoptera) w Polsce. Wiad. Entomol., 10, 3: 184.
- ZARĘBA R., 1978: Puszcze, bory i lasy Polski. Państwowe Wyd. Roln. i Leśne, Warszawa. 147 ss.

RECENZJE

KORCZ A., 1994: Szkodliwe pluskwiaki z rzędu różnoskrzydłych (*Heteroptera*), ss. 233–293. [w:] Diagnostyka szkodników roślin i ich wrogów naturalnych. Wydawnictwo SGGW, Warszawa, 328 ss.

W 1994 roku nakładem wydawnictwa SGGW w Warszawie ukazała się trudno dostępna praca zbiorowa pt. „Diagnostyka szkodników roślin i ich wrogów naturalnych”. Pozycja ta, jak informują autorzy, przeznaczona jest dla potrzeb studentów akademii rolniczych, pracowników służby ochrony roślin i służby kwarantannowej.

Najbardziej zaciekał nas, z racji zawodowej, rozdział poświęcony pluskwiakom różnoskrzydłym (*Heteroptera*) autorstwa Pani Alicji KORCZ z Instytutu Ochrony Roślin w Poznaniu. Niestety uwag dotyczących tego rozdziału jest zbyt dużo, by mogły się one zmieścić w krótkiej recenzji; z konieczności przedstawiono więc jedynie najważniejsze.

Pomijając fakt, iż systematyka dotycząca *Heteroptera* używana w opracowaniu jest mocno przestarzała (co jednak nie ma większego znaczenia dla zwalczania szkodników), to jednak nie można pominąć milczeniem faktu nieznamości podstawowych jednostek taksonomicznych, na co wskazuje używanie takich określeń, jak „grupy rządów”, „rzędy rodzin”, czy „pnie” (wszystkie jednostki w obrębie rzędu *Heteroptera*!).

Klucze do oznaczania taksonów są bezkrytycznym (i bardzo nieudanym) tłumaczeniem kluczy autorów zagranicznych (głównie niemieckich); dodatkowo są one w wielu miejscach niespójne, np. na str. 239 w kluczu do oznaczania „rzędu rodzin” zarówno teza 3, jak i jej antyteza prowadzi do nadrodziny *Lygaeoidea*; na str. 249 rodzaj *Codophila* występuje w dwóch wykluczających się miejscach w kluczu, raz pod nazwą *Codophila*, drugi raz pod nazwą *Codophilia*; na str. 270 klucz urywa się na antytezie punktu drugiego, a potem zaczyna się na nowo w punkcie trzecim.

Również dobór gatunków, które zostały umieszczone w kluczach jest co najmniej dziwny. Przy omawianiu rodziny *Miridae* opuszczono np. liczne w gatunki podrodziny *Phylinae* i *Orthotylinae*, a zamieszczono podrodzinę *Dicyphinae* z uwagą „ważne szkodniki ziół”. W dalszym ciągu klucza jest

wymienionych pięć rodzajów z tej podrodziny, z których omawiany jest tylko rodzaj *Dicyphus*; w końcu jednak okazuje się, iż szkodnikiem jest tylko jeden gatunek, mianowicie *D. (I.) pallidicornis*. Zamieszczona informacja „wszędzie pospolity”, po wcześniejszym stwierdzeniu, że jest to monofag na *Digitalis purpurea* i *D. lanata* przeczy sama sobie; poza tym chcielibyśmy zaznaczyć, iż od pierwszego doniesienia o polskich *Miridae* do chwili obecnej gatunek ten był wykazywany z naszego kraju zaledwie z kilku stanowisk. W kluczu do rodzajów z grupy *Capsaria* autorka zamieszcza pięć rodzajów, z których na uprawach występuje praktycznie tylko jeden, a dwa w ogóle nie są znane z Polski (co zresztą autorka sama zaznacza). W kluczu do rodzajów z kompleksu „*Lygus*” na podanych sześć jeden znany jest z Libii, jeden z Basenu Morza Śródziemnego, a jeden występuje na wierzbach (specjalnie im nie szkodząc). W rodzaju *Lygus* uwzględniono obcy naszej faunie gatunek *L. maritimus*, a opuszczono rodzimy *L. adspersus*; podobnie postąpiła autorka w kluczach do rodzajów i gatunków z rodziny *Pentatomidae*, gdzie umieściła rodzaje *Holcogaster*, *Dryadocoris* i *Codophila* oraz gatunki *Eurydema ventrale*, *Carpocoris pudicus* i *C. mediterraneus*, które nie występują na terenie Polski. Jeśli chodzi o ostatni z wymienionych gatunków, to autorka twierdzi, iż podawany był przez CMOLUCHOWĄ i MIELEWCZYKA w „Wykazie zwierząt Polski”, zapominając jakby przy okazji, iż to ona właśnie stwierdziła (oczywiście błędnie!) występowanie tego gatunku w 1976 r. na uprawach nasiennych roślin baldaszkowatych i dlatego właśnie znalazł się on we wspomnianym „Wykazie”.

O rodzinie *Aradidae* autorka pisze, że należy do niej rodzaj „*Aradus* z 3 gatunkami podawanymi najczęściej z Polski (*A. cinnamomeus*, *A. depressus*, *A. erosus*)”. Pomijając fakt, iż w Polsce występują nie trzy, lecz piętnaście gatunków tego rodzaju, to ostatni z wymienionych przez autorkę jest znany z Polski zaledwie z kilkunastu stanowisk i nie wiadomo dlaczego znalazł się na liście szkodników (znacznie częściej spotykane są inne gatunki tego rodzaju np. *A. betulinus*, *A. betulae*, *A. corticalis*, ale żadnego z nich nie odważylibyśmy się zaliczyć do szkodników).

Zastanawiający jest fakt, w jakim celu autorka umieszcza w kluczach rodzaje i gatunki obce naszej faunie, występujące nieraz w tak odległych rejonach świata jak Afryka, opuszczając jednocześnie gatunki rodzime, nieraz bardzo pospolite na różnego typu uprawach. W jakim celu umieszcza w kluczach do szkodników upraw gatunki bardzo rzadkie, górskie lub występujące np. na drzewach szpilkowych, a pomija pospolite. Wydaje się, jakby autorka miała po prostu problemy ze zmianą obcojęzycznych kluczy z wersji dotyczących fauny europejskiej i śródziemnomorskiej na faunę polską.

Osoby obeznane przynajmniej z podstawowymi zasadami taksonomii zwierząt mogą być nieco zaskoczone (pomijając wspomniane już wcześniej nazwy „pnie” czy „rzędy rodzin”), iż jeden rodzaj może być jednocześnie podrodzajem innego rodzaju (jak ma to miejsce w omawianym opracowaniu). Chodzi tu o rodzaj *Lygus*, który jednocześnie jest podawany jako podrodzaj w rodzaju *Lygocoris*. Przy omawianiu gatunków z kompleksu „*Lygus*” autorka zastosowała swoistą kompilację nazw taksonów z prac różnych autorów, nie ujednolicając żadnego z systemów. Wyszła z tego przedziwna mieszanka nazw rodzajowych i podrodzajowych niemożliwa do zrozumienia dla osób korzystających z kluczy. Ponadto, cechy użyte w kluczu do gatunków nie pozwalają na ich prawidłowe oznaczenie. Podpisy pod rysunkami (będącymi w większości kopiami z prac E. WAGNERA) są również pomieszane. Podpisując rysunki paramer autorka używa nazwy *Lygus*, lecz na następnej stronie opisując je i odwołując się do nich używa nazwy *Exolygus*.

W „Przedmowie” do całości opracowania autor/autorzy piszą: „Prawidłowe oznaczenie szkodnika jest pierwszym, koniecznym warunkiem jego skutecznego zwalczania. [...] Ze względu [...] na dużą odpowiedzialność i skutki niewłaściwego oznaczenia zalecamy w razie powstania wątpliwości zwracanie się dla potwierdzenia oznaczeń do odpowiednich specjalistów [...] Instytutu Ochrony Roślin [...]” Pozostawiamy bez komentarza.

JACEK GORCZYCA, Katowice
JERZY A. LIS, Opole

Nowe stanowisko *Eutrichapion melancholicum* (WENCKER, 1864)
(Coleoptera, Apionidae) w Karpatach Polskich

A new locality of *Eutrichapion melancholicum* (WENCKER, 1864) (Coleoptera,
Apionidae) in the Polish Carpathians

BOGUSŁAW PETRYSZAK

Zakład Zoologii Systematycznej i Zoogeografii UJ, Ingardena 6, 30-060 Kraków

ABSTRACT. A new locality of *Eutrichapion melancholicum* (WENCKER) was found in the Słonne Mountains.

W trakcie badań faunistycznych w Górach Słonnych znaleziono *Eutrichapion melancholicum* (WENCK.) w miejscowości Monasterzec, 4 VI 1992 (2 osobniki) i 25 V 1993 (2 osobniki). Owady żerowały na *Lathyrus silvestris* L., który porastał suchy nasyp kolejowy.

Ponieważ istnieją pewne niejasności dotyczące rozmieszczenia tego pędrusia w polskich Karpatach pragnę wyjaśnić wszystkie wątpliwości. W Katalogu Fauny Polski (BURAKOWSKI i in., 1992) czytamy, że gatunek ten jest „w Polsce znany dotychczas z nielicznych stanowisk w pięciu tylko krainach. Ogólnikowe wzmianki o występowaniu w Beskidach Zachodnich i Pieninach (PETRYSZAK, 1981, 1982) są prawdopodobnie wynikiem błędu drukarskiego (M. WANAT)”. Rzeczywiście w tabeli 1 (PETRYSZAK, 1981) wystąpił błąd drukarski, za który bardzo przepraszamy. Jednak przy bardziej uważnym „przeoglądaniu” pracy można nawet z tabeli 1 dowiedzieć się, że zebrano 1 osobnika, zaś w końcowej części publikacji znajdują się następujące dodatkowe informacje: Wąwóz Homole, 9 IX 1976, sucha łąka przejściowa między *Anthylli-Trifolietum montanum* a *Gladiolo-Agrostietum*.

W moim przekonaniu stwierdzenie *E. melancholicum* (WENCK.) w naszych Karpatach nie powinno być aż tak dużym zaskoczeniem, gdyż gatunek ten znany jest z różnych regionów Polski, między innymi z Sudetów, a podawany jest także ze Słowacji. Na Słowacji stwierdzony został w 25 jednostkach fizjograficznych, w tym również zaliczanych do Karpat. Znany jest on z Małych Karpat, Gór

Stawnickich, Tribeca, Gór Strazowskich, Ptacznika, Inowca, Wyżyny Krupinskiej, Czarnej Góry, Słowackiego Krasu, Wołowskich Wierchów, Wyżyny Cerowej, Kotliny Zwoleńskiej, Wyhorlatu, Beskidów Orawskich i Kotliny Podbeskidzkiej.

Najbliżej granicy z Polską, oddalone od niej zaledwie o około 5 km, jest stanowisko w Orawskich Beskidach – są to właściwie południowe i południowo-zachodnie stoki Babiej Góry (Babia Góra – Slana Woda), a także na Orawie (Kotlina Podbeskidzka) w miejscowości Rabca. W linii prostej oddalone są one o około 70 km od Wąwozu Homole w Małych Pieninach.

Na Słowacji *E. melancholicum* (WENCK.) występuje głównie w różnych środowiskach kserotermicznych, chociaż spotykany jest również na łąkach mezofilnych i w dąbrowach, gdzie żeruje na *Lathyrus tuberosus* L. i *L. pratensis* L. Osobnik wykazany z Małych Pienin zebrany został z *L. tuberosus* L.

Dane o rozmieszczeniu *E. melancholicum* na Słowacji czerpałem z prac STEKLOVEJ (1983), STEKLOVEJ-HOLECOVEJ (1988), HOLECOVEJ (1991a, b) i STEKLOVEJ, MAJZLANA (1983), a także z informacji przekazanych przez dr M. HOLECOVA, R. BOROVCIA, J. CUNEVA, inż. J. FREMUTHA, dr M. KOSTALA, inż. K. SCHÖNA i dr J. STREJCKA. Wszystkim moim słowackim i czeskim przyjaciołom i kolegom bardzo serdecznie za nie dziękuję.

PIŚMIENNICTWO

- BURAKOWSKI B., MROCKOWSKI M., STEFAŃSKA J., 1992: Chrząszcze *Coleoptera* – Ryjkowcowate prócz ryjkowców – *Curculionoidea* prócz *Curculionidae*. Katalog Fauny Polski, Warszawa, XXIII, 18: 1–323.
- HOLECOVA M., 1991a: *Curculionidae* (*Coleoptera*) statnej prirodnej rezervacie sitno a chráneneho náleziska Holik. Ochrana Prírody, 11: 258–274.
- HOLECOVA M., 1991b: Struktura spoločností nosacikovitých (*Coleoptera*, *Curculionidae*) bylinnej etaže lucnych a lesnych biotopov Malých Karpat. Entomol. Problemy (Bratislava), 21: 87–128.
- PETRYSAK B., 1981: Uwagi o ryjkowcach (*Coleoptera*, *Curculionidae*) Małych Pienin. Zesz. Nauk. UJ, Prace Zool., 27: 159–171.
- PETRYSAK B., 1982: Ryjkowce (*Coleoptera*, *Curculionidae*) Beskidu Sądeckiego. Rozpr. Hab. UJ, 68: 1–204.
- STEKLOVA M., 1983: K poznani druhoveho zlozenia a živnych rastlin podcelade *Apioninae* (*Coleoptera*, *Curculionidae*) v Jurskom sure. Biologia (Bratislava), 38, 2: 139–144.
- STEKLOVA-HOLECOVA M., 1988: *Apionidae* (*Coleoptera*, *Curculionidae*) des Naturschutzgebietes Devínska Kobyla. Acta F.R.N. Univ. Comen., Zoologia, 31: 45–64.
- STEKLOVA M., MAJZLAN O., 1983: *Curculionidae* (*Coleoptera*) niektorých významných lokalit východného Slovenska. Zborník Východoslovenského múzea v Koscich, Prírodné Vedy, 24: 83–94.

O występowaniu *Polygraphus punctifrons* THOMS. (Coleoptera,
Scolytidae) na Przedgórzu Sudeckim

On the occurrence of *Polygraphus punctifrons* THOMS. (Coleoptera, *Scolytidae*)
in the Sudety Foreland

ANDRZEJ MAZUR

Katedra Entomologii Leśnej AR, ul. Wojska Polskiego 71 c, 60-625 Poznań

Mojemu Profesorowi
Prof. dr hab. Jackowi MICHALSKIEMU
w 70-lecie urodzin i 46-lecie pracy naukowej

ABSTRACT. *Polygraphus punctifrons* THOMS. was found in the vicinity of village Romanów in the Sudety Foreland. This is the westernmost locality of this species in Poland. The bioindicator importance of this beetle, which prefers natural forests, is stressed.

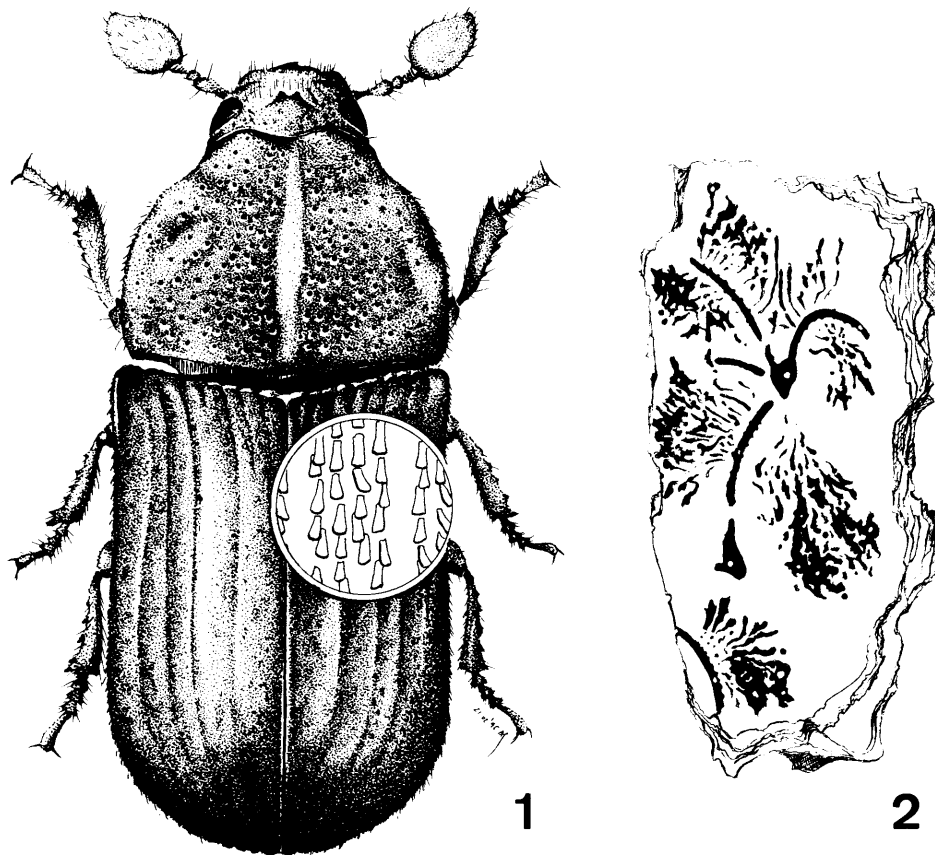
Rodzaj *Polygraphus* ER., obejmujący korniki o oczach podzielonych lub przewężonych na dwie części, ciele pokrytym łusczkami i charakterystycznej, litej i wyciągniętej buławce, reprezentowany jest w faunie światowej przez 60 gatunków (WOOD, 1982), z których cztery występują w Polsce (NUNBERG, 1981; BURAKOWSKI i in., 1992).

Najpospolitszym przedstawicielem tego rodzaju w kraju jest czterooczek świerkowiec *Polygraphus poligraphus* (L.). Pozostałe trzy gatunki czterooczków, tj. czterooczek limbowiec *P. grandiclava* THOMS., czterooczek mniejszy *P. subopacus* THOMS. i *P. punctifrons* THOMS. są znacznie rzadziej spotykane.

Czterooczek leżaninowiec *P. punctifrons* THOMS. jest gatunkiem szeroko rozmieszczonym na Syberii, gdzie dociera do wybrzeży Oceanu Spokojnego, a w cienistych lasach górskich na Sachalinie zastępowany jest przez podgatunek *P. punctifrons krivolutzkianus* STARK (KRIVOLUCKAJA, 1958). Na zachodzie zasięgiem swym obejmuje europejską część Rosji, Polskę, Danię, Szwecję, Finlandię i Norwegię oraz Słowację (BURAKOWSKI i in., 1992; PFEFFER, KNIŻEK, 1989; STARK, 1952). Jako gatunki żywicielskie znane są świerki *Picea abies* (L.) KARST, *Picea obovata* LEDEB. i *Picea ajanesis* CARR. oraz sosna *Pinus sylvestris* (L.). W Polsce czterooczek leżaninowiec jest najrzadszym przed-

stawicielem rodzaju, notowanym głównie na wschodzie kraju – w Puszczy Białowieskiej, Bieszczadach, Pieninach, w okolicach Gdańska (BURAKOWSKI in., 1992 i cytowana tam literatura) oraz prawdopodobnie w Puszczy Boreckiej (SZCZEPAŃSKI, 1964).

Chrzążcze tego gatunku znaleziono 8 I 1994 roku na terenie Nadleśnictwa Henryków w pobliżu wsi Romanów (UTM-XS42), w paśmie Wzgórz Strzebińskich Przedgórze Sudeckiego; jest to najbardziej na zachód wysunięte stanowisko omawianego gatunku w Polsce. Postacie doskonale wraz z wyrosniętymi larwami zimowały w żerowisku, które zostało założone pod grubą korowiną stojącej sosny pospolitej w drzewostanie z przewagą tego gatunku i domieszką świerka i brzozy. Żerowisko czteroooczaka leżaninowca wyróżniało się w tych warunkach gwiaździstym układem chodników macierzystych i było mocno odbite w korowinie (ryc. 2).

Ryc. 1-2. *Polygraphus punctifrons* THOMS.: 1 – owad dorosły, samiec; 2 – schemat żerowiska.

Fig. 1-2. *Polygraphus punctifrons* THOMS.: 1 – adult, male; 2 – feeding traces.

Dane literaturowe wskazują, że *P. punctifrons* zasiedla najchętniej drzewa i gałęzie leżące na ziemi (KARPIŃSKI, STRAWIŃSKI, 1948; NUNBERG, 1981; OKOŁÓW, 1968). Nie precyzują natomiast preferencji tego gatunku kornika do typów drzewostanów. KARPIŃSKI (1933, 1949) wymieniając *P. punctifrons* z Puszczy Białowieskiej określa go jako gatunek rozwijający się na świerku w grądzie wilgotnym i mogący w jednym lub obu stadiach rozwojowych odżywiać się martwą substancją organiczną. W opisie fauny bezkręgowców Puszczy Białowieskiej czterooczak leżaninowiec figuruje jako gatunek rozwijający się na leżących świerkach w olsach i łęgach (OKOŁÓW, 1968). W Bieszczadach *P. punctifrons* znajdowany był na sośnie w małych kompleksach sosnowych z domieszką świerka (BAŁAZY, MICHAŁSKI, 1964). Opierając się na rozmieszczeniu w kraju czterooczaka leżaninowca można przypuszczać, że zamieszkuje on lasy o częściowo zachowanych cechach lasów naturalnych. Dzisiejszy model gospodarki leśnej, opierający się na uzasadnionej gospodarczo eliminacji naturalnych, końcowych faz rozwojowych drzewostanów, prowadzi do zaniku wielu mikrośrodków (m.in. zamierających i powalonych drzew). Usuwanie w cięciach sanitarnych drzew zamierających nie zapewnia w lasach gospodarczych korzystnych warunków rozwoju dla szeregu saproksylobiontycznych gatunków, w tym czterooczaka leżaninowca.

Obecność *P. punctifrons* w ekosystemach leśnych Przedgórza Sudeckiego wskazuje na mało zniekształcony charakter lasów tego regionu Sudetów.

PIŚMIENNICTWO

- BAŁAZY S., MICHAŁSKI J., 1964: Zespoły korników na tle typów drzewostanów Bieszczad. Pol. Pismo Ent., B, 33-34: 101-104.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J., 1992: Chrząszcze *Coleoptera* – *Curculionoidea* prócz *Curculionidae*. Katalog Fauny Polski, Warszawa, XXIII, 18: 1-324.
- KARPIŃSKI J. J., 1933: Fauna korników Puszczy Białowieskiej na tle występujących w puszczy typów drzewostanów. Rozpr. Spraw. Zakł. Dośw. L. P., A, 1: 1-68.
- KARPIŃSKI J. J., 1949: Materiały do bioekologii Puszczy Białowieskiej. Rozpr. Spraw. I. B. Leśn., A, 56: 1-212.
- KARPIŃSKI J. J., STRAWIŃSKI K., 1948: Korniki ziem Polski. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, C, Suppl. 4: 1-239.
- KRIVOLUCKAJA G. O., 1958: Koroedy Sachalina. Moskwa, Leningrad, 196 ss.
- NUNBERG M., 1981: Korniki – *Scolytidae*, Wyrzyniki – *Platypodidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski, Warszawa, XIX, 99-100: 1-115.
- OKOŁÓW C., 1968: Stawonogi i inne bezkręgowce. W: FALIŃSKI J. B. (red.), Park Narodowy w Puszczy Białowieskiej, Warszawa: 153-161.

- PFEFFER A., KNIŽEK M., 1989: Problematika kůrovců introdukovaných do Evropy. Lesnická pracá: 311-312.
- STARK W. N., 1952: Fauna SSSR. Žestkokrylye. Koroedy. Moskva, Leningrad, XXXI: 1-462.
- SZCZEPAŃSKI H., 1964: Materiały do znajomości bleskotek (*Hymenoptera, Chalcidoidea*) pasożytujących u korników (*Coleoptera, Scolytidae*) w Puszczy Boreckiej (pow. Węgorzewo). Pol. Pismo Ent., **30**, 23: 405-416.
- WOOD S. J., 1982: The Bark and Ambrosia Beetles of North and Central America (*Coleoptera: Scolytidae*), a Taxonomic Monograph. Geat Basin Naturalist Memoirs, Brigham Yong University, Provo, Utah, **6**: 1-1359.

Chrząszcze (*Coleoptera*) nowe i rzadkie w faunie Bieszczadów

Beetles (*Coleoptera*) new and rare to the fauna of the Bieszczady Mts.

LECH BOROWIEC, JAROSŁAW KANIA

Instytut Zoologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego, Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław

ABSTRACT. New records for 88 *Coleoptera* species from the Polish part of the Bieszczady Mts. are given. *Elodes johni* KLAUSN. is new to the Polish fauna.

Bieszczady należą do słabiej poznanych faunistycznie krain. Choć w latach 70-tych były prowadzone tam intensywne badania koordynowane przez Instytut Zoologii PAN, to tylko nieliczne grupy doczekały się opracowania. Spośród chrząszczy opracowano *Dytiscidae* (GALEWSKI, 1971), *Silphidae*, *Byrrhidae*, *Dermestidae* (MROCZKOWSKI, 1971), *Elateridae* (BURAKOWSKI, 1971) i *Coccinellidae* (BIELAWSKI, 1971). W ramach odrębnych badań doczekały się podsumowań faunistycznych *Cerambycidae* (ŚLIWIŃSKI i LESSAER, 1970), *Chrysomelidae* (BOROWIEC, 1984), *Curculionoidea* (PETRYSZAK, 1977; STACHOWIAK, 1994) oraz niektóre *Staphylinidae* (SZUJECKI, 1970). Wiele gatunków z różnych rodzin, w tym nowe dla fauny Polski, podano w licznych przyczynkach, ale ciągle wiele grup chrząszczy bieszczadzkich poznanych jest fragmentarycznie.

W roku 1994, w ramach obozu naukowego Studenckiego Koła Naukowego Entomologów Uniwersytetu Wrocławskiego, prowadziliśmy w Bieszczadach badania nad niektórymi grupami chrząszczy. Znalezione szereg gatunków nowych dla fauny Bieszczadów, a także gatunki rzadkie, wykazywane z Bieszczadów, ale poza obszarem parku narodowego.

Chcieliśmy wyrazić głęboką wdzięczność Dyrekcji Bieszczadzkiego Parku Narodowego za okazaną pomoc, a w szczególności za udostępnienie bazy noclegowej. W badaniach byli nam pomocni studenci: Piotr CHMIELARZ, Agata DĄBROWSKA, Aleksandra RATAJCZAK, Jolanta ŚWIĘTOJAŃSKA i Jerzy ZAWADZKI, za co składamy im serdeczne podziękowania.

W pracy zastosowano następujące skróty dla oznaczenia stanowisk: DT – Dolina Terebowca, PC – Połonina Caryńska, PW – Połonina Wetlińska, SW

– Szeroki Wierch, T – Tarnica, TW – Tworylne, WP – Wetlina PGR, okolice stacyjny konnej Straży Ochrony Przyrody, w granicach parku narodowego, W – Wetlina, poza terenem parku narodowego, WŁ – Wołosate.

HYDRAENIDAE

Hydraena saga d'ORCHYM. – W; *Hydraena gracilis* GERM. – W; *Hydraena pygmaea* WATER. – WP; *Limnebius truncatellus* (THUNB.) – WP; *Ochthebius exsculptus* GERM. – WP.

HYDROPHILIDAE

Cercyon haemorrhoidalis (F.) – WP; *Cercyon impressus* (STRUM) – WP; *Cercyon lateralis* MARSH. – WP; *Cercyon lugubris* (OL.) – WP; *Cercyon melanocephalus* (L.) – WP; *Cercyon pygmaeus* (ILL.) – WP; *Cercyon quisquilius* (L.) – WP; *Cryptopleurum minutum* (F.) – WP.

STAPHYLINIDAE

Aleochara lanuginosa GRAV. – WP; *Aleochara verna* SAY – W; *Anotylus mutator* (LOHSE) – WP; *Atheta paracrassicornis* BRUNDIN – SW, 23 VII 1994, 1 ex., WP – 28 VII 1994, 3 exx. Gatunek do niedawna nie odróżniany od pospolitej *Atheta crassicornis* (F.). Z Polski znany tylko z Puszczy Białowieskiej; *Bolitochara lucida* (GRAV.) – WP; *Conosoma testacea* (F.) – WP; *Gymnusa variegata* KIES. – WP; *Gyrophaena affinis* (SAHLB.) – WP; *Ilyobates subopacus* PALM – WP, 19 VII 1994, 1 ex. Bardzo rzadki gatunek, znany do tej pory z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Mazurskiego i Dolnego Śląska; *Lordithon trinotatus* (ER.) – PC; *Mycetoporus splendens* (MARSH.) – WP; *Phloeonomus punctipennis* THOMS. – WP; *Platystethus arenarius* (FOURCR.) – W; *Platystethus nitens* (SAHLB.) – W; *Scopaeus gracilis* (SPERK) – W; *Stenus flavipalpis* THOMS. – WP; *Stenus tarsalis* LJUNGH – WP; *Tachinus laticollis* (GRAV.) – WP.

SCYDMAENIDAE

Neuraphes elongatulus (MÜLL. et KUNZE) – WP.

LEIODIDAE

Anisotoma humeralis (F.) – WP; *Anisotoma orbicularis* (HERBST) – WP; *Leiodes gyllenhai* STEPH. – WP.

HELODIDAE

Cyphon coarctatus PAYK. – WP; *Cyphon ruficeps* TOURN. – DT, 21 VII 1994, 2 samce, WP – 22 VII 1994, 2 samce. Rzadki gatunek znany tylko z Puszczy Białowieskiej, Dolnego Śląska i Beskidu Zachodniego; *Elodes elongata* TOURN. – WP, 25 VII 1994, 1 ex. Rzadki gatunek, z Polski podany tylko ogólnikowo z Pomorza; *Elodes johni* KLAUSN. – WP, 22 VII 1994, 1 samiec. Niedawno opisany gatunek, znany tylko z Europy Środkowej i Rumunii, prawdopodobnie nie odróżniany od pospolitego *E. minuta* (L.). Nowy dla fauny Polski.

PSEPHENIDAE

Eubria palustris (GERM.) – WP.

DRYOPIDAE

Dryops striatopunctatus (HEER) – W.

CANTHARIDAE

Cantharis figurata MANN. – WP; *Malthodes dispar* (GERM.) – DT; *Podistra rufotestacea* (LETZN.) – DT.

NITIDULIDAE

Brachypterus urticae (F.) – DT, PW, WP; *Cyllodes ater* (HERBST) – WP; *Heterhelus solani* (HEER) – DT; *Pocadius adustus* REITT. – WP, 22 VII 1994, 1 ex. w owocniku huby *Polyporus squamosus* (HUDS.):FR., 24 VII 1994, 6 exx. w purchawkach rosnących na starym pniu buka, 27 VII 1994, 1 ex. Gatunek nie odróżniany od pospolitego *Pocadius ferrugineus* (F.) – WP; *Pria dulcamare* (SCOP.) – WP.

SPHINDIDAE

Aspidiphorus orbiculatus (GYLL.) – WP.

CORYLOPHIDAE

Orthoperus atomus (GYLL.) – WP; *Orthoperus punctulatus* REITT. – WP, 28 VII 1994, 1 ex. wytrzebany z huby *Polyporus squamosus*. Bardzo rzadki gatunek, notowany tylko z Puszczy Białowieskiej, Rostocza, jednego stanowiska na Górnym Śląsku i Beskidu Wschodniego.

ALEXIIDAE

Sphaerosoma globosum (STURM) – WP, 22 VII 1994, 1 ex. wykoszony wieczorem na skraju wilgotnej łąki, SW, 23 VII 1994, 4 exx. w owocniku sromotnika bezwstydnego *Phallus impudicus* L.: PERS. Notowany tylko z pięciu krain na podstawie znalezisk sprzed przeszło 60 lat; *Sphaerosoma pilosum* (PANZER) – DT, 4 IX 1977, 1 ex., WP, 22 VII 1994, 1 ex. W pracach współczesnych uchodzi za najpospolitszy gatunek rodzaju w Europie Środkowej, ale z Polski podany tylko z Pojezierza Mazurskiego, istnieje też stare i nie potwierdzone doniesienie ze Śląska; *Sphaerosoma reitteri* (ORMAY) – WP, 20 VII 1994, 1 ex., 22 VII 1994, 1 ex., PC, 26 VII 1994, 1 ex. Niezmiernie rzadki gatunek, znany do tej pory z góry Borsuk w Bieszczadach.

COCCINELLIDAE

Semiadalia notata (LAICH.) – WP, 20 VII 1994, 1 ex. Bardzo rzadki gatunek borealno-górski. Z Polski znany z Babiej Góry, Pienin i Tatr oraz z Puszczy Piskiej. Istnieją też stare, nie potwierdzone doniesienia z Dolnego Śląska.

LATRIDIIDAE

Aridius nodifer (WESTW.) – WP; *Corticaria longicollis* (ZETT.) – WP; *Corticaria serrata* (PAYK.) – WP; *Corticaria gibbosa* (HERBST) – DT; *Enicmus histrio* JOY et TOM. – WP; *Latridius consimilis* MANN. – WP; *Latridius minutus* (L.) – WP.

CIIDAE

Cis bidentatus (OL.) – WP; *Cis boleti* (SCOP.) – WP; *Cis fagi* WALTL – WP; *Cis glabratus* MELL. – WP; *Cis hispidus* PAYK. – WP; *Cis nitidus* (F.) – WP; *Cis setiger* MELL. – WP; *Octotemnus glabriculus* (GYLL.) – WP; *Sulcaxis affinis* (GYLL.) – WP.

ANASPIDIDAE

Anaspis frontalis (L.) – DT; *Anaspis rufilabris* (GYLL.) – WP.

ANTHICIDAE

Anthicus hispidus (ROSSI) – T, 23 VII 1994, 1 samiec. Bardzo rzadki gatunek, notowany tylko z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Wyżyny Krakowsko-Wiełuńskiej i Beskidu Wschodniego.

CHRYSOMELIDAE

Altica tamaricis SCHR. – W; *Cassida atrata* F. – WP, 22 VII 1994, 1 ex. Bardzo rzadki gatunek, po wojnie łowiony jedynie w okolicach Krakowa, w dolinie Nidy, okolicach Kłaja na Nizinie Sandomierskiej oraz w Bieszczadach w Studennem k. Terki, poza obszarem parku narodowego; *Cassida sanguinosa* SUFFR. – WP; *Chaetocnema heikertingeri* LJUB. – WP; *Labidostomis longimana* L. – WŁ; *Longitarsus noricus* LEON. – WP; *Longitarsus pratensis* (PANZ.) – WP; *Phyllotreta astrachanica* LOP. – WP; *Phyllotreta tetrastigma* (COM.) – DT; *Psylliodes frivaldszkyi* WEIE – PW, 25 VII 1994, 21 exx. wykoszono o północy w szczytowej partii Połoniny Wetlińskiej. Do tej pory znanych było z Polski tylko 5 okazów, łowionych na Tarnicy i Połoninie Caryńskiej; *Zeugophora flavicollis* (MARSH.) – WP.

APIONIDAE

Apion simile KIRBY – TW.

PIŚMIENNICTWO

- BIELAWSKI R., 1971: Biedronki (*Coleoptera, Coccinellidae*) Bieszczadów. *Fragm. Faun.*, **17**: 273–296.
- BOROWIEC L., 1984: Stonkowate (*Coleoptera, Chrysomelidae*) Bieszczadów. *Fragm. Faun.*, **28**: 185–219.
- BURAKOWSKI B., 1971: Sprężyki (*Coleoptera, Elateridae*) Bieszczadów. *Fragm. Faun.*, **17**: 221–272.
- GALEWSKI K., 1971: Pływakowate (*Coleoptera, Dytiscidae*) Bieszczadów. *Fragm. Faun.*, **17**: 179–211.
- MROCZKOWSKI M., 1971: *Silphidae, Byrrhidae* i *Dermestidae* (*Coleoptera*) Bieszczadów. *Fragm. Faun.*, **17**: 213–220.
- PETRYSZAK B., 1977: Materiały do znajomości ryjkowców (*Curculionidae, Coleoptera*) Bieszczad i Pogórza Dynowsko-Przemyskiego. *Zesz. Nauk. UJ, Pr. Zool.*, **23**: 127–164.
- STACHOWIAK P., 1994: Ryjkowce *Anthribidae, Attelabidae, Apionidae, Curculionidae* – *Coleoptera* Bieszczadów. *Parki Nar. Rez. Przyr.*, **13**: 5–24.
- SZUJECKI A., 1970: Edaficzne *Staphylinidae* (*Coleoptera*) połonin Bieszczadów Zachodnich. *Pol. Pismo Ent.*, **40**: 591–599.
- ŚLIWIŃSKI Z., LESSAER M., 1970: Materiały do poznania kózek Polski (*Coleoptera, Cerambycidae*) ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadów Zachodnich. *Roczn. Muz. Górnosił., Przyroda*, **5**: 77–127.

RECENZJE

DOGUET S., 1994: Coléoptères *Chrysomelidae*, volume 2, *Alticinae*. Faune de France, vol. 80, Fédération Française des Sociétés des Sciences Naturelles, Paris, 694., ISBN 2-903052-14-X.

Chrzęszcze stonkowate należą do stosunkowo słabo poznanych w Europie. Szczególnie dotkliwy był brak do tej pory nowoczesnych opracowań obejmujących Europę Zachodnią i Południową. Wydany właśnie pierwszy tom monografii *Chrysomelidae* Francji, opisujący podrodzinę *Alticinae*, jest pierwszym z planowanej kilkutomowej serii obejmującej całość *Chrysomelidae* fauny tego obszaru.

Monografia ma typowy układ dla opracowań regionalnych. Obszerna część wstępna obejmuje historię badań, morfologię, anatomię, biologię, znaczenie gospodarcze, zoogeografię i pozycję systematyczną podrodziny *Alticinae*. W części szczegółowej podano klucze do oznaczania, opisy, wykaz roślin żywicielskich i rozmieszczenie geograficzne poszczególnych gatunków. Rozmieszczenie we Francji przy gatunkach rzadkich podane jest prowincjami, przy pospolitszych bardziej ogólnikowo. Całość jest bogato ilustrowana, podana w abstrakcie liczba 223 rysunków jest myląca, bowiem wiele z nich jest w blokach i w rzeczywistości liczba rysunków jest bliska tysiąca. Dla każdego gatunku podano rysunek prącia i spermateki, ewentualnie innych partii genitalnych. Każdy rodzaj jest też reprezentowany na rysunku totalnym. Opisy są krótkie, ze szczególnym nastawieniem na diagnozę, co przy tych jednolitych morfologicznie chrzęszczach jest zrozumiałe. Całość uzupełnia spis piśmiennictwa, wykaz kolekcji i indeks nazw chrzęszczy i roślin żywicielskich.

Omawiana monografia jest czwartą z kolei monografią regionalną poświęconą *Chrysomelidae* Europy, która została wydana w ostatnich latach. Przed nią ukazały się opracowania Ukrainy (niestety, tylko kilka podrodzin, bez *Alticinae*), Bułgarii (całość) i Polski (ukazał się pierwszy tom poświęcony *Alticinae*). Pozwala to porównać te dzieła w odniesieniu do koncepcji opracowania, jakości edytorskiej i praktyczności użycia. Najgorzej wydaną, najbardziej tradycyjną, obejmującą w zasadzie tylko klucze do oznaczania i krótkie opisy gatunków jest monografia Bułgarii. Opracowanie to zawiera również najgorsze rysunki. Monografie Ukrainy i Polski większy nacisk kładą na informacje poświęcone różnym aspektom biologii, monografia Polski dodatkowo eksponuje wątek zoogeograficzny i chronologiczny. Monografia Francji jest pod tym względem bardziej tradycyjna, głównie nacisk kładąc na prawidłowe oznaczenie chrzęszczy, a w mniejszym stopniu biologię. Jest jednak zdecydowanie najbardziej bogato ilustrowana. Jakość rysunków we wszystkich trzech monografiach jest wysoka i chociaż wszystkie napisane są w językach narodowych, to właśnie dzięki znakomitym rysunkom są łatwe w użyciu. Łącznie obejmują zdecydowaną większość gatunków europejskich.

Monografia S. DOGUETA jest wzorowym opracowaniem, polecanym wszystkim miłośnikom chrzęszczy, nie tylko specjalistom od rodziny *Chrysomelidae*. Z niecierpliwością należy oczekiwać dalszych tomów, które będą opracowane przez innych autorów francuskich.

LECH BOROWIEC, Wrocław

Nowe oraz interesujące gatunki *Chrysididae* (Hymenoptera)
w środkowej Polsce

New and interesting *Chrysididae* species (Hymenoptera) in central Poland

JAN K. KOWALCZYK

ul. Pieniny 20 m. 1, 92-003 Łódź

ABSTRACT. Author presents new localities of 12 *Chrysididae* species. *Cleptes semiauratus* (L.), *C. semicyaneus* TOURN., *Pseudomalus violaceus* (SCOP.), *Chrysis rutilans* OLIV., *Ch. fasciata* OLIV., *Ch. bicolor* LEP., *Ch. ruddi* SHUCK. are new for central Poland.

Polska środkowa, zgodnie z przyjętym w Katalogu Fauny Polski tymczasowym podziałem kraju na krainy zoogeograficzne, leży na pograniczu trzech krain: Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej. Cechą charakterystyczną tego obszaru, przyjętego umownie w promieniu 100 km wokół Łodzi, jest krzyżowanie się zasięgów gatunków reprezentujących różne elementy zoogeograficzne (TRANDA, KOWALCZYK, 1993). Informacje o złotolitych Polski środkowej zawierają prace: FUDAKOWSKIEGO (1920), DROGOSZEWSKIEGO (1932, 1934), PARRÉ (1950), GŁOWACKIEGO (1953), NOSKIEWICZA i PUŁAWSKIEGO (1958), DĘBOWSKIEGO (1975), BANASZAKA (1980), SKIBIŃSKIEJ (1982, 1989), KOWALCZYKA (1988a,b, 1991a, 1994), KOWALCZYKA i WATAŁY (1987). Ogółem stwierdzono na tym obszarze 36 gatunków złotolitek (52,2% fauny krajowej).

W pracy uwzględniono gatunki nowe dla Polski środkowej oraz rzadziej spotykane w tej części kraju. Podstawowe dane o rozmieszczeniu złotolitek w Polsce przyjęto za BANASZAKIEM (1980), a nazewnictwo gatunkowe według KIMSEYA i BOHARTA (1990).

Cleptes semiauratus (LINNAEUS, 1761)

– Szynkielów (UTM – CB49), 14 VII 1992, 1 ex.

W Polsce na rozproszonych stanowiskach (NOSKIEWICZ, PUŁAWSKI, 1958).

Cleptes semicyaneus TOURNIER, 1879

- Łódź-Stoki (DC03), 2 VII 1991, 1 ex.
- Łódź-Widzew (CC93), 31 V 1992, 1 ex.

W Polsce znany z Pomorza, Niziny Sandomierskiej i Niziny Mazowieckiej (NOSKIEWICZ, PUŁAWSKI, 1958; PLEWKA, 1981).

Pseudomalus violaceus (SCOPOLI, 1763)

- Rawa Mazowiecka (DC43), 1-4 IX 1987, 1 ex., leg. E. SZCZEPAŃSKA
- Biskupice (DD02), 25 VIII 1988, 1 ex., leg. M. KOWALCZYK

W Polsce gatunek znany z Wzgórz Trzebnickich, Sudetów Zachodnich, Bieszczadów, Pienin, Niziny Mazowieckiej, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Wyżyny Lubelskiej i Gór Świętokrzyskich (BANASZAK, 1980; SKIBIŃSKA, 1982; ANASIEWICZ, 1986; BAŁAZY i in., 1989; MICHALSKI, RATAJCZAK, 1989).

Holopyga chrysonota (FOERSTER, 1853)

- Uniejewo (CD93), 5 VI 1988, 1 ex.
- Bolimowski Park Krajobrazowy - Ziemiary (DC46), 15 VII 1993, 1 ex., leg. B. MARCINIAK
- Bolimowski P. K. - Grabie (DC46), 4 VII 1994, 1 ex.
- Gorzewo (DD01), 2-9 VII 1993, 3 exx.

Gatunek znany w Polsce z Pomorza, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Niziny Mazowieckiej, Dolnego Śląska i Wzgórz Trzebnickich (BANASZAK, 1980; PLEWKA, 1981; KOWALCZYK, 1988b).

Holopyga gloriosa (FABRICIUS, 1793)

- Nowy Kozłów (DC48), 4 VII 1994, 1 ex.

Gatunek znany w Polsce z Pomorza i Niziny Mazowieckiej (BANASZAK, 1980; SKIBIŃSKA, 1982, 1989). Według KIMSEYA i BOHARTA (1990) *H. gloriosa* jest synonimem *Pseudomalus auratus* (LINNAEUS, 1758).

Hedychridium integrum (DAHLBOM, 1854)

- Burzenin (CC50), 4 IX 1977, 1 ex., leg. B. SOSZYŃSKI
- Tomaszów Maz. - Białobrzegi (DC31), 26 VII 1988, 2 exx., leg. E. KWIATKOWSKA
- Kampinoski Park Narodowy - Bromierzyk (DC59), 8 VI 1992, 1 ex.; Izabelin Leśny (DC59), 24 VIII 1991, 1 ex.

Gatunek znany w Polsce z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Niziny Mazowieckiej, Wzgórz Trzebnickich, Wyżyny Małopolskiej, Śląska oraz Mazur (BANASZAK, 1980; PLEWKA, 1981; KOWALCZYK, 1988a, 1990, 1991a,b; BANASZAK, KOCHANOWSKI, 1994).

Chrysis fasciata OLIVIER, 1790

- Kampinoski P. N. – Bromierzyk (DC59), 21 V 1990, 1 ex.
- Gorzewo (DD01), 2–9 VII 1993, 3 exx.

W Polsce gatunek znany z Pomorza i Puszczy Białowieskiej (BANASZAK, 1980).

Chrysis purpurata FABRICIUS, 1787. (= *Ch. iris* CHRIST, 1791)

- Murzynowo (CD92), 5 VI 1988, 2 exx.
- Biskupice (DD02), 3 VII 1988, 5 exx., leg. M. KOBALCZYK
- Marianów (CD90), 29 VII 1989, 2 exx., leg. J. MAŃKOWSKA
- Bolimowski P. K. – Grabie (DC46), 23 VI 1994, 1 ex.

Gatunek znany w Polsce głównie z zachodniej i południowej części kraju (BANASZAK, 1980; BARCZAK, 1981; PAWLIKOWSKI, BARCZAK, 1986; KOWALCZYK, 1988a; KOWALCZYK, WATAŁA, 1987).

Chrysis rutilans OLIVIER, 1790

- Łódź-Widzew (CC93), 12 VII 1992, 1 ex.
- Niesułków Kol. (DC15), 22 VII 1993, 1 ex.
- Kalonka (DC04), 6 VII 1994, 1 ex.

Gatunek znany w Polsce z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej i Mazowsza (BANASZAK, 1980; SZAFRAŃSKI, 1992).

Chrysis ruddi SHUCKARD, 1836

- Biskupice (DD02), 5 VI 1988, 1 ex.
- Rez. „Winnica” (CC40), 29 V 1992, 1 ex.
- Janinów (DC14), 24 VI 1994, 1 ex., leg. M. KRZEPTOWSKI
- Dąbrowa (DC04), 4 VI 1994, 1 ex.
- Justynów (DC03), 13 V 1993, 1 ex.
- Łódź-Widzew (CC93), 30 V 1993, 1 ex.

W Polsce rozpowszechniony, szczególnie w okolicach górzystych (BANASZAK, 1975), ale znany z niewielkiej liczby stanowisk na Pojezierzu Mazurskim, Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej, Mazowszu, Roztoczu, w Górach Świętokrzyskich, w Sudetach Zachodnich i Tatrach (BANASZAK, 1980; SKIBIŃSKA, 1982; KOWALCZYK, 1990; BANASZAK, KOCHANOWSKI, 1994). Autor posiada w zbiorze także okaz z Pobrzeża Bałtyku (rez. „Kępa Redłowska”).

Chrysis longula ABEILLE, 1879

- Murzynowo (CD92), 5 VI 1988, 2 exx.
- Gorzewo (DD01), 2–9 VII 1993, 2 exx.
- Bolimowski P. K. – Grabie (DC46), 23 VI 1994, 1 ex.

- Kampinoski P. N. – Izabelin Leśny (DC59), 7 VII 1988, 3 exx.
- Mikołajów (DC23), 7–10 VI 1992, 1 ex., leg. E. AMBROZIK
- Niesułków Kol. (DC15), 22 VII 1993, 3 exx.
- Rez. „Popień” (DC23), 7 VI 1994, 2 exx.
- Marianów (CD90), 21–23 VII 1988, 4 exx., leg. J. MAŃKOWSKA
- Woźniki (CB86), 3 VII 1989, 1 ex., leg. E. ZBOROWSKA

Gatunek znany w Polsce z rozproszonych stanowisk (BANASZAK, 1980; KOWALCZYK, 1988a, 1990, 1991a,b, 1994; SZAFRAŃSKI, 1992; BANASZAK, KOCHANOWSKI, 1994).

Chrysis bicolor LEPELETIER, 1806

- Kampinoski P. N. – Bromierzyk (DC59), 6 VII 1988, 1 ex.
- Bolimowski P. K. – Grabie (DC46), 22 V 1993, 2 exx.
- Mikołajów (DC23), 14–16 VII 1992, 1 ex., leg. E. AMBROZIK

Gatunek znany w Polsce z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Mazur, Mazowsza, Podlasia, Puszczy Białowieskiej, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, Gór Świętokrzyskich, Beskidu Wschodniego i Pienin (BANASZAK, 1980; SKIBIŃSKA, 1982; KUBISZ, 1990; KOWALCZYK, 1991b; BANASZAK, KOCHANOWSKI, 1994). Autor posiada w zbiorze także okaz z Pobrzeża Bałtyku (rez. „Kępa Redłowska”).

PIŚMIENNICTWO

- ANASIEWICZ A., 1986: Owady zapylające kwiaty selerów, pietruszki i kopru cz. II. Błonkówki (*Hymenoptera*) ze szczególnym uwzględnieniem nadrodziny *Apoidea*. Folia Soc. Lubl. **28**, Biol., 1: 39–43.
- BALAŻY S., BANASZAK J., MICHAŁSKI J., 1989: Badania nad fauną ksylofagów Wielkopolskiego Parku Narodowego. V. *Aculeata* – Żądłowki. Bad. Fizjogr. Pol. Zach., C, **38**: 115–121.
- BANASZAK J., 1975: Materiały do znajomości złotolitek (*Hymenoptera, Chrysididae*) południowej Polski. Pol. Pismo Ent., **45**: 23–32.
- BANASZAK J., 1980: Złotolitki – *Chrysididae*. Katalog Fauny Polski, Warszawa, XXVI, **3**: 1–52.
- BANASZAK J., KOCHANOWSKI A., 1994: Record of *Chrysididae* (*Hymenoptera*) from western Poland. Zesz. Nauk. WSP w Bydgoszczy, Stud. Przyr., **10**: 7–24.
- BARCZAK T., 1981: Nowe stanowisko *Chrysis iris* CHRIST (*Chrysididae, Hymenoptera*) w Polsce. Przegł. Zool., **25**, 3: 369–370.
- DĘBOWSKI T., 1975: Opracowanie dotyczące znajomości *Chrysididae* Hym. (Złotolitkowatych – Błonkoskrzydłe) okolicy Dobra pow. Turek. Zesz. Nauk. AR w Poznaniu **2**: 78–80.
- DROGOSZEWSKI K., 1932: Wykaz żądłówek zebranych w Polsce środkowej. Pol. Pismo Ent., **11**: 113–118.

- DROGOSZEWSKI K., 1934: Nowe dla Polski środkowej żądłówki. Pol. Pismo Ent., **13**: 125–131.
- FUDAKOWSKI J., 1920: Materiały do fauny złotek (*Chrysididae*) Polski. Cz. 2. Złotki b. Królestwa Kongresowego. Spraw. Kom. Fizjogr., **53–54**: 149–152.
- GŁOWACKI J., 1953: Przyczynek do znajomości błonkówek (*Hymenoptera*) okolic Warszawy. Fragm. Faun. Mus. Zool. Pol., **6**: 501–522.
- KIMSEY L. S., BOHART R. M., 1990: The Chrysidid Wasps of the World. Oxford Univ. Press, Oxford-N. York-Toronto, 652 ss.
- KOWALCZYK J. K., 1988a: Żądłówki (*Hymenoptera, Aculeata*) Wyżyny Łódzkiej, cz. II – okolice Łodzi. Acta Univ. Lodz., Folia Zool. Anthr., **6**: 57–71.
- KOWALCZYK J. K., 1988b: Nowe stanowiska w Polsce interesujących gatunków żądłówek (*Hymenoptera, Aculeata*). Przegl. Zool., **32**, 2: 221–223.
- KOWALCZYK J. K., 1990: Wybrane rodziny żądłówek (*Hymenoptera, Aculeata*) Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Fragm. Faun., **33**, 17: 285–306.
- KOWALCZYK J. K., 1991a: Materiały do znajomości żądłówek (*Hymenoptera, Aculeata*) Łodzi. Acta Univ. Lodz., Folia Zool. Anthr., **7**: 67–114.
- KOWALCZYK J. K., 1991b: Materiały do znajomości żądłówek (*Hymenoptera, Aculeata*) Puszczy Augustowskiej. Acta Univ. Lodz., Folia Zool. Anthr., **7**: 115–129.
- KOWALCZYK J. K., 1994: Żądłówki (*Hymenoptera, Aculeata*) Lasu Łągiwniki w Łodzi. Acta Univ. Lodz., Folia Zool., **2**: 65–91.
- KOWALCZYK J. K., WATAŁA C., 1987: Interesujące gatunki żądłówek (*Hymenoptera, Aculeata*) na Wyżynie Łódzkiej. Przegl. Zool., **31**, 1: 59–62.
- KUBISZ D., 1990: Nowe dane o występowaniu w Polsce trzech gatunków *Chrysididae* (*Hymenoptera*). Wiad. Entomol., **9**, 3–4: 92.
- MICHALSKI J., RATAJCZAK E., 1989: Korniki (*Coleoptera: Scolytidae*) wraz z towarzyszącą im fauną w Górach Świętokrzyskich. Fragm. Faun., **32**, 14: 279–318.
- NOSKIEWICZ J., PUŁAWSKI W., 1958: Błonkówki – *Hymenoptera*, Złotolitki – *Chrysididae, Cleptidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski, Warszawa, XXIV, **55–56**: 1–64.
- PARRÉ F., 1950: Hymenopteren aus der Umgebung von Lódz und eine für Stassfurt neue Apidenart. Mitt. Mus. Naturk. Magdeburg, **2**: 175–178.
- PAWLIKOWSKI T., BARCZAK T., 1986: Struktura zgrupowań antofilnych żądłówek (*Hymenoptera, Aculeata*) na obszarach monokultur sosnowych w Borach Tucholskich. Acta Univ. N. C., Biologia XXX, **64**: 3–17.
- PLEWKA T., 1981: Niektóre interesujące gatunki owadów fauny Kampinoskiego Parku Narodowego. W: Entomologia a gospodarka narodowa. PWN, Warszawa, 320 ss.
- SKIBIŃSKA E., 1982: *Chrysididae* (*Hymenoptera*) of Warsaw and Mazovia. Memorabilia Zool., **36**: 61–72.
- SKIBIŃSKA E., 1989: Predatory *Aculeata* (*Hymenoptera*) of moist meadows on the Mazovian Lowland. Memorabilia Zool., **43**: 289–296.

SZAFRAŃSKI P., 1992: Nowe stanowiska *Chrysis rutilans* OLIVIER, 1790 i *Ch. longula* ABEILLE DE PARRIN, 1879 (*Hymenoptera, Chrysididae*) w Polsce. *Wiad. Entomol.*, **11**, 3: 188.

TRANDA E., KOWALCZYK J. K., 1993: Świat zwierzęcy. W: Środowisko geograficzne Polski środkowej. Wyd. UŁ, Łódź: 208–226.

Badania nad *Scythrididae* (Lepidoptera) Polski. I. O występowaniu
Scythris fallacella (SCHLÄGER, 1847) w Polsce

Studies on the *Scythrididae* (Lepidoptera) of Poland. I. On the occurrence of
Scythris fallacella (SCHLÄGER, 1847) in Poland

TOMASZ BARAN

Zakład Ekologii Zwierząt, Instytut Biologii UMK, ul. Gagarina 9, 87-100 Toruń

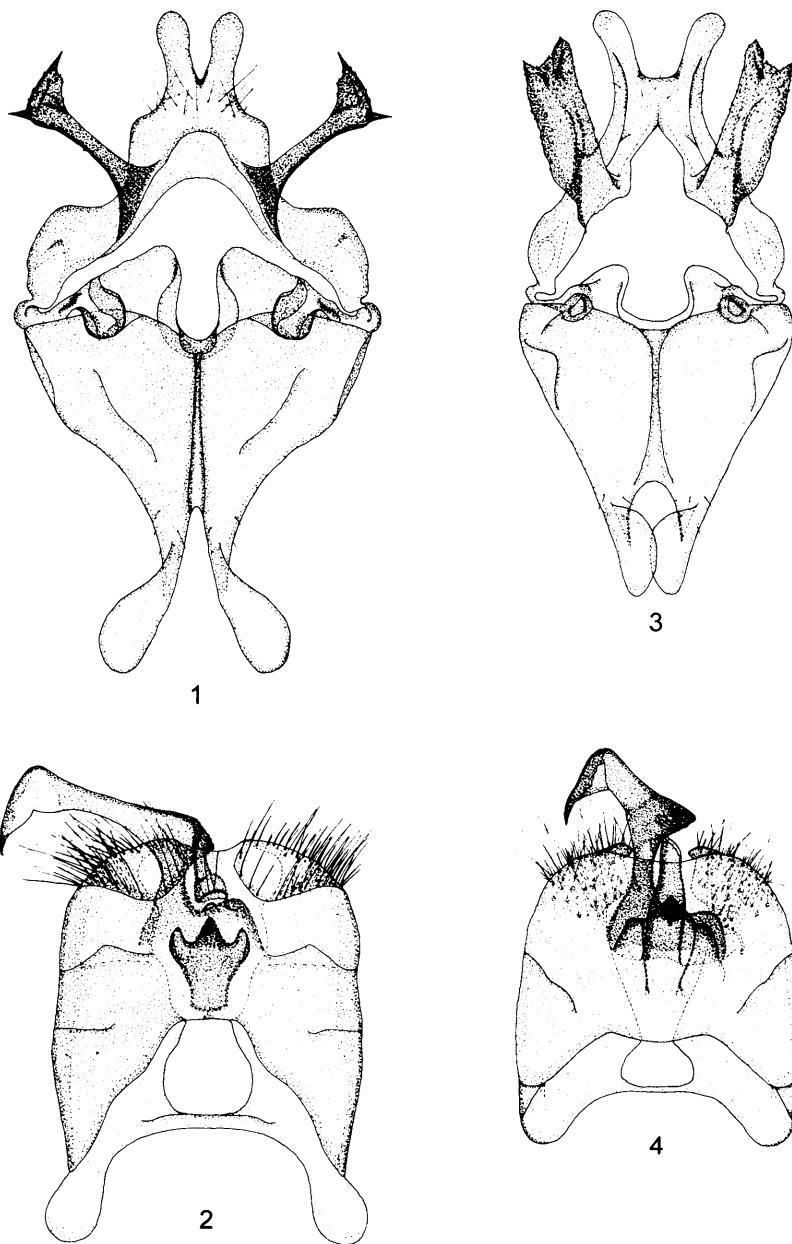
ABSTRACT. *Scythris fallacella* (SCHLÄGER) was found in the Tatra Mts. The species is new to the Polish fauna. Comments on relationship with *Scythris oelandicella* MÜLLER-RUTZ, 1922 are given.

Podczas gromadzenia danych literaturowych dotyczących rozszedlenia *Scythrididae* w Polsce autor stwierdził, iż w pracy BUSZKI i BENGTTSSONA (1992) popełniono błąd w oznaczeniu dotyczącym *S. oelandicella* M.-R. Porównanie ilustracji narządów genitalnych z wyżej wymienionej pracy z ilustracjami BENGTTSSONA (1984) i d'ENTREVESA (1977) wykazało, że poprawne jest jedynie oznaczenie samicy, natomiast aparat kopulacyjny samca należy do *S. fallacella* (SCHLÄGER).

Scythris fallacella (SCHLÄGER) jest po raz pierwszy wykazany z obszaru Polski. BENGTTSSON i SUTTER (1992) w rozszedleniu tego gatunku wymieniają również Polskę. Informacja ta zaczerpnięta jednak została z pracy SCHILLEGO (1930) i odnosi się do stanowiska będącego obecnie na terenie Ukrainy.

Badany materiał: *Scythris fallacella* (SCHLÄGER): Tatry, DV 15, Siwiańskie Turnie, 950 m n.p.m., 3 ♂♂, ♀, 11 VII 1987 (oznaczone uprzednio jako *S. oelandicella* (M.-R) (leg. J. BUSZKO, coll. T. BARAN); DV 15, Siwiańskie Turnie, 965 m n.p.m., 14 ♂♂, 6 ♀♀, 7 VII 1994 (leg., coll. T. BARAN).

Cechy diagnostyczne. Rozpiętość skrzydeł 13–16 mm. Głowa, czułki, tułów, tegule oraz skrzydła przednie oliwkobrazowawe, połyskujące. Skrzydła tylne szarobrazowe, słabo połyskujące. Odwłok samca stosunkowo gruby, oliwkobrazowawy. Grzbietowa strona odwłoka samicy jest barwy szarochrowej; brzuszna strona w przedniej części brązowoszara, dwa lub trzy ostatnie segmenty białochrowe. Pod względem wyglądu zewnętrznego najbardziej podobny jest

Ryc. 1-4 Aparat kopulacyjny samca: 1,2 - *Scythris fallacella* (SCHLÄGER), 3,4 - *Scythris oelandicella* M.-R.; 1,3 - VIII tergite i sternite, 2,4 - kompleks uncus - gnathos - tegumen - walwy.

Fig. 1-4. Male genitalia: - *Scythris fallacella* (SCHLÄGER), 3,4 - *Scythris oelandicella* M.-R.; 1,3 - VIII tergite and sternite, 2,4 - complex of uncus - gnathos - tegumen - valvae.

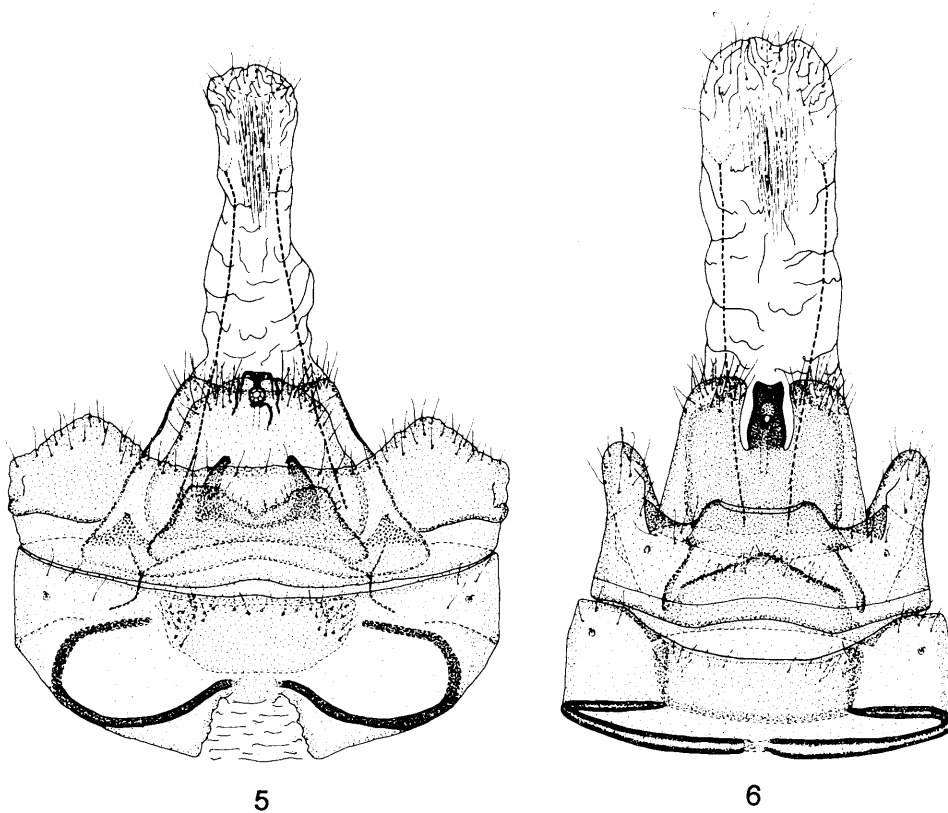
do *S. oelandicella* M.-R., który różni się od *S. fallacella* (SCHLÄGER) tylko nieznacznie mniejszymi rozmiarami oraz tym, że grzbietowa strona odwłoka samicy ma barwę białochrową. Poprawne oznaczenie tych dwóch gatunków możliwe jest tylko poprzez badania narządów genitalnych. Różnice w ich budowie zostały przedstawione na ryc. 1-6.

Środowisko. *S. fallacella* (SCHLÄGER) występuje w Tatrach na skałach wapiennych porośniętych roślinnością trawiastą. *S. oelandicella* M.-R. występuje w podobnych środowiskach, lecz zwykle w wyższych położeniach.

Bionomia. Stadia preimaginalne nie są znane. Według SCHÜTZEGO (1931) gąsienice żerują na *Helianthemum* L.; motyle pojawiają się od maja do sierpnia.

Rozsiedlenie: znany z Niemiec, Szwajcarii, Czechosłowacji, Węgier, Francji, Bułgarii, Jugosławii, Grecji, Włoch, Turcji, Hiszpanii, Portugalii oraz Albanii (BENGTSSON, SUTTER, 1992).

Za udostępnienie motyli oraz cenne informacje autor pragnie serdecznie podziękować Panom J. BUSZCE oraz B. A. BENGTSSONOWI.

Ryc. (Fig.) 5-6. Aparat genitalny samicy (female genitalia): 5 - *Scythris fallacella* (SCHLÄGER), 6 - *Scythris oelandicella* M.-R.

PIŚMIENICTWO

- BENGTSSON B. Å., 1984: The *Scythrididae* (*Lepidoptera*) of Northern Europe. *Fauna Ent. Scand.*, **13**: 1-137.
- BENGTSSON B. Å., SUTTER R., 1992: Die *fallacella* – Gruppe (*Lepidoptera*, *Scythrididae*). *Nota Lepid.*, **15**: 90-101.
- BUSZKO J., BENGTSSON B. Å., 1992: First records of some *Lepidoptera* in Poland. *Pol. Pismo Ent.*, **61**: 47-56.
- PASSERIN d'ENTRÈVES P., 1977: Revisione degli Scitrididi (*Lepidoptera*, *Scythrididae*) paleartici. III. – Le specie di *Scythris* descritte da H. G. AMSEL, J. MÜLLER-RUTZ e A. ROSSLER. *Boll. Mus. Zool. Univ. Torino.*, **5**: 57-76.
- SCHILLE F., 1930: Fauna motyli Polski (Fauna Lepidopterorum Poloniae), Tom II. *Prace Monogr. Kom. Fizjogr.*, **7**: 1-358.
- SCHÜTZE K. T., 1931: Die Biologie der Kleinschmetterlinge unter besonderer Berücksichtigung ihrer Nährpflanzen und Erscheinungszeiten. Frankfurt am Main, 235 ss.

Chamaesphecia tenthrediniformis (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (*Lepidoptera, Sesiidae*) – nowy dla fauny Polski gatunek przeziernika

Chamaesphecia tenthrediniformis (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (*Lepidoptera, Sesiidae*) – a new species of clearwing moth to the fauna of Poland

MAREK BĄKOWSKI

Zakład Zoologii Systematycznej, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, ul. Fredry 10, 61-701 Poznań

ABSTRACT. *Chamaesphecia tenthrediniformis* (DEN. et SCHIFF.) was found in Skowronno near Pińczów and in Winiary Górne near Busko Zdrój. The species is new to the Polish fauna.

Od czasu napisania klucza do oznaczania *Sesiidae* (SCHNAIDER i in., 1961), dotychczas wykazano dwa nowe dla fauny Polski przezierniki, *Synansphecia triannuliformis* FRR. (BUSZKO, 1973) i ostatnio *Synanthedon mesiaeformis* H.-S. (BUSZKO, HOŁOWIŃSKI, 1994).

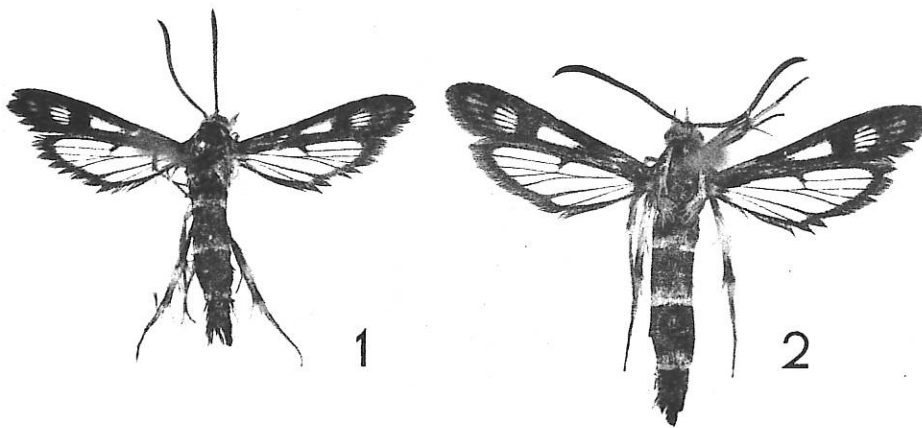
Kolejnym nowym dla fauny Polski gatunkiem z rodziny *Sesiidae* jest *Chamaesphecia tenthrediniformis* (DEN. et SCHIFF.), który do niedawna nie był odróżniany od *Ch. empiformis* (ESP.). W piśmiennictwie nazwy *tenthrediniformis* (DEN. et SCHIFF.) i *empiformis* (ESP.) były uważane za synonimy jednego gatunku opisanego z Austrii. NAUMAN i SCHROEDER (1980) wyjaśnili problemy taksonomiczne i ustalili, że gatunek *Ch. empiformis* ESP. związany jest z rośliną żywicielską *Euphorbia cyparissias* L. natomiast *Ch. tenthrediniformis* z pokrewnym gatunkiem wilczomlecza – *E. esula* L.

Ch. tenthrediniformis został opisany z Dolnej Austrii i obecnie znany jest z: Hiszpanii, Francji, Włoch, Niemiec, Czech, Słowacji, Węgier, Rumunii, Bułgarii, Albanii, Jugosławii, Grecji i Rosji (LASTUVKA, 1990).

Podczas prowadzonych badań nad *Sesiidae* zbiorowisk kserotermicznych krainy Miechowsko-Sandomierskiej stwierdzono *Ch. tenthrediniformis* na dwóch stanowiskach:

- obrzeże rezerwatu „Skowronno” koło Pińczowa, UTM DA69, 28 V 1994, 9 ♂, 1 ♀, motyle odłowiono na kwiatach *E. esula* L.; 24 VI 1994, martwa poczwarka i wylinka gąsienicy w korzeniu *E. esula* L.

- Winiary Górne koło Buska Zdrój, UTM DA78, 29 V 1994, 7 ♂, 2 ♀, motyle odłowiono na śródpolnej łące o powierzchni 50 m² z kwitnącymi roślinami *E. esula* L. (ryc. 1–2).

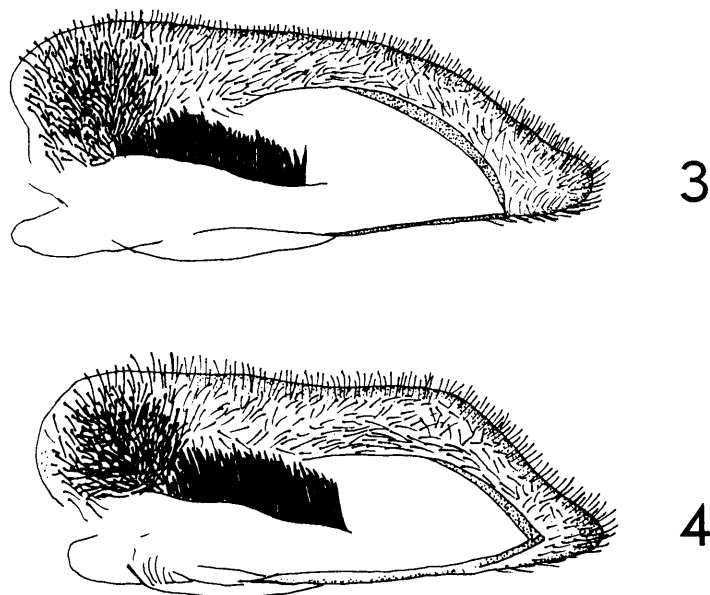
Ryc. (Fig.) 1–2. *Chamaesphecia tenthrediniformis* DEN. et SCHIFF: 1 – samiec (male), 2 – samica (female).

Ponieważ *Ch. tenthrediniformis* i *Ch. empiformis* dotychczas były nieodróżniane, podaję kilka najistotniejszych różnic między tymi gatunkami.

Ch. tenthrediniformis jest ściśle związany z rośliną żywicielską *Euphorbia esula* L., ale gąsienice tego gatunku mogą żerować również w korzeniach *E. salicifolia* HOST i *E. virgata* W. K. Rośliną żywicielską *Ch. empiformis* jest natomiast *E. cyparissias* L. (LASTUVKA, 1990). Jaja *Ch. empiformis* są większe i ciemniej zabarwione niż jaja *Ch. tenthrediniformis*. W budowie gąsienic zauważono zmienną liczbę haczyków na odnóżach odwłokowych, średnia ich liczba u *Ch. empiformis* wynosi 20, natomiast u *Ch. tenthrediniformis* 14 (NAUMAN, SCHROEDER, 1980). Poczwarki obu gatunków mają różnie wykształcone wyrostki czołowe, jak również inaczej rozmieszczone są dwie pary szczecin na stronie grzbietowej poczwarek (PATOČKA, 1987).

Dorosłe motyle *Ch. tenthrediniformis* są mniejsze, mają szersze przednie skrzydła, smuklejszy odwłok i inny kształt zewnętrznego okienka niż motyle *Ch. empiformis* (LASTUVKA, LASTUVKA, 1987). W obrębie aparatu kopulacyjnego samicy, jak i kompleksu tegumen-uncus samca nie zauważono istotnych różnic. Inaczej natomiast wykształcone są walwy samca. U *Ch. tenthrediniformis* kształt ich jest bardziej trapezowy, a zakończenie walwy jest tępe. U *Ch. empiformis* walwy są wysmukłe i spiczasto zakończone (ryc. 3–4). Bionomia tych gatunków również istotnie się różni. Motyle *Ch. tenthrediniformis* pojawiają się w maju i na początku czerwca, motyle *Ch. empiformis* głównie w czerwcu i lipcu.

Prawdopodobnie zasięg występowania *Ch. tenthrediniformis* pokrywa się z zasięgiem roślin żywicielskich (LASTUVKA, 1982). W Polsce *E. esula* L. jest często spotykanym wilczomleczem, dlatego też ten gatunek przeziernika z pewnością ma znacznie szerszy zasięg występowania.

Ryc. (Fig) 3–4. Aparaty kopulacyjne samców – walwy (male genitalia – valve): 3. *Chamaesphecia empiformis* ESP., 4. *Ch. tenthrediniformis* DEN. et SCHIFF.

PIŚMIENICTWO

- BUSZKO J., 1973: *Chamaesphecia triannuliformis* (FRR.) (*Lepidoptera*, *Aegeriidae*) nowy dla fauny Polski gatunek przeziernika. Przegł. Zool., 17, 2: 190–192.
- BUSZKO J., HOŁOWIŃSKI M., 1994: O występowaniu *Aegeria mesiaeformis* (HERRICH-SCHÄFER, 1845) (*Lepidoptera*, *Sesiidae*) w Polsce. Wiad. Entomol., 13, 2: 121–123.
- LASTUVKA Z., 1982: Prispěvek k poznání morfologie a biologie nesytek *Chamaesphecia tenthrediniformis* (DEN. et SCHIFF.) s. l. a *Chamaesphecia hungarica* (TOM.) (*Lepidoptera*, *Sesiidae*). Acta Univ. Agric. Brno, řada A, 30, 4: 69–83.
- LASTUVKA Z., LASTUVKA A., 1987: A contribution to the knowledge of clearwing moths (*Lepidoptera*, *Sesiidae*) in Hungary. Fol. Ent. Hungarica, 48: 97–104.
- LASTUVKA Z., 1990: Der Katalog der europäische Glasflügler (*Lepidoptera*, *Sesiidae*). Scripta – Journ. Fac. Sci. Masaryk Univ., Brno, 20, 9–10: 461–476.
- LASTUVKA Z., 1990: Eine übersicht der futterpflanzen der europäischen Glasflügler (*Lepidoptera*, *Sesiidae*). Acta Univ. Agric. Brno, řada A, 37, 1–2: 153–162.
- NAUMAN C. M., SCHROEDER D., 1980: Ein weiteres Zwillingsarten – Paar mitteleuropäischen Sesiiden: *Chamaesphecia tenthrediniformis* (DENIS & SCHIFFERMÜLLER, 1775) und *Chamaesphecia empiformis* (ESPER, 1783) (*Lepidoptera*, *Sesiidae*). Zeit. Arbeitsgem. Öst. Ent., 32: 29–46.
- PATOČKA J., 1987: Die Puppen der mitteleuropäischen Vertreter der Familie *Sesiidae* (*Lepidoptera*). Věst. Čs. Společ. Zool., 51: 11–38.
- SCHNAIDER J., SCHNAIDER J., SCHNAIDER Z., 1961: Przezierniki – *Aegeriidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski, Warszawa, XXVII, 37: 1–42.

Sówkowate (*Lepidoptera, Noctuidae*) odłowione na światło
w Maroku, w miesiącu maju i czerwcu 1989 roku

Noctuid moths (*Lepidoptera, Noctuidae*) collected at the light in Morocco
in May – June 1989

JANUSZ NOWACKI

Katedra Entomologii AR, ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań

ABSTRACT. A list of 78 species of noctuid moths collected at the light in Morocco in May – June 1989 is presented.

Maroko to jeden z północnoafrykańskich krajów, który ma stosunkowo dobrze poznaną faunę motyli, w tym także sówkowatych. RUNGS (1981) wymienia z Maroka 494 gatunki *Noctuidae*.

W 1989 roku, w maju i czerwcu, odbyła się na terenie Maroka polska wyprawa entomologiczna „Maghreb 89”. Głównymi obszarami, na których koncentrował się zbiór owadów, w tym także sówkowatych były: rejon wybrzeża Atlantyku oraz pasma górskie Atlasu Wysokiego i Atlasu Średniego. *Noctuidae* odławiano na światło lamp świetlówkowych, o mocy 40 W, zasilanych z akumulatora. W pracy przedstawiono przegląd systematyczny 78 zarejestrowanych gatunków *Noctuidae*, z podaniem miejsca i terminu odłowu oraz liczby egzemplarzy.

Obserwacje przeprowadzono na następujących stanowiskach:

- Wybrzeże Atlantyku: Tanger, Rabat, Safi
- Wybrzeże Morza Śródziemnego: Mdiq, Nador,
- Atlas Średni: Azrou 1250 m n.p.m., Beni – Mellal 600 m n.p.m., El – Kebab 1800 m n.p.m., Ifrane 1600 m n.p.m.
- Atlas Wysoki: Aoulouz 1200 m n.p.m., Askaou 1600 m n.p.m., dolina górska w okolicy Midelt 2600 m n.p.m.
- Rif: Ketama 1520 m n.p.m.
- Pozostałe stanowiska: Maaziz, Taza, Tamanar i Zarara

Autor składa serdeczne podziękowanie dla dr Laszlo RONKAY z Budapesztu za pomoc w oznaczeniu części materiału.

Systematyczny przegląd gatunków

- Nodaria nodosalis* (H. – S.) – Askaou, 20 V, 3 ex.
Hypena obsitalis (HBN.) – Askaou, 20 V, 1 ex.; Maaziz, 2 VI, 4 ex.
Catocala nymphagoga (ESP.) – Nador, 21 VI, 1 ex.; Ketama, 23 VI, 2 ex.
Dysgonia algira (L.) – Beni-Mellal, 26 V, 2 ex.
Prodotis stolida (F.) – Aoulouz, 20 V, 1 ex.; Nador, 21 VI, 2 ex.
Drasteria cailino (LEFEBVRE) – Askaou, 20 V, 3 ex.; Maaziz, 2 VI, 6 ex.
Apopestes spectrum (ESP.) – El-Kebab, 27 V, zebrano 20 wyrosniętych gąsienic, z których w okresie 10–17 VI wychodowano 11 ex. imagines.
Autophila rosea (STAUDINGER) – Midelt, 28 V, 3 ex.
A. dilucida (HBN.) – Azrou, 30 V, 2 ex.
Tyta luctuosa (DEN. et SCHIFF.) – Tanger, 12 V, 3 ex.; Taza, 9 VI, 1 ex.
Tytroca dispar (PÜNGELER) – Aoulouz, 20 V, 1 ex.; Askaou, 20 V, 2 ex.
Eutelia adulatrix (STAUDINGER) – Askaou, 20 V, 2 ex.; Beni-Mellal, 26 V, 1 ex.; Maaziz, 2 VI, 1 ex.
Cryphia raptricula (DEN. et SCHIFF.) – Askaou, 20 V, 2 ex.
Acontia lucida (HUFN.) – Beni-Mellal, 26 V, 3 ex.; Maaziz, 2 VI, 4 ex.; Safi, 17 V, 6 ex.
Odice blandula (RAMBUR) – Rabat, 14 V, 3 ex.; Tanger, 12 V, 3 ex.
O. suava (HBN.) – Rabat, 8 VI, 1 ex.; Tanger, 12 V, 2 ex.
Eublemma cochylioides (GUENEE) – Askaou, 20 V, 4 ex.
E. ostrina (HBN.) – Ketama, 23 VI, 1 ex.; Tanger, 12 V, 4 ex.
E. parva (HBN.) – Askaou, 20 V, 7 ex.; Ketama, 23 VI, 3 ex.; Safi, 17 V, 1 ex.
E. albida (DUP.) – Askaou, 20 V, 3 ex.
Autographa gamma (L.) – Azrou, 30 V, 1 ex.; Beni-Mellal, 26 V, 1 ex.; Rabat, 14 V, 1 ex.
Trichoplusia ni (HBN.) – Askaou, 20 V, 1 ex.; Beni-Mellal, 26 V, 9 ex.; Midelt, 21 V, 2 ex.; Nador, 21 VI, 3 ex.; Safi, 17 V, 5 ex.; Tanger, 12 V, 2 ex.
Ctenoplusia limbirena (GUENEE) – Safi, 17 V, 1 ex.
Schargacucullia celsiphaga (BOURSIN) – Midelt, 28 V, 4 ex.
Calophasia platyptera (ESP.) – Aoulouz, 20 V, 1 ex.; Tanger, 12 V, 1 ex.
Omphalophana serrata (TREIT.) – Tanger, 12 V, 1 ex.
O. pauli (STAUDINGER) – Midelt, 28 V, 5 ex.
Cleonymia affinis (ROTHSCHILD) – Rabat, 14 V, 5 ex.; Tanger, 12 V, 18 ex.
Metopoceras canroberti (OBERTH.) – Askaou, 20 V, 3 ex.; Tamanar, 18 V, 2 ex.
Heliothis peltigera (DEN. et SCHIFF.) – Azrou, 30 V, 3 ex.; Beni-Mellal, 26 V, 8 ex.; Midelt, 29 V, 3 ex.; Nador, 21 VI, 6 ex.; Rabat, 14 V, 2 ex.; Tanger, 12 V, 3 ex.
Helicoverpa armigera (HBN.) – Midelt, 29 V, 2 ex.; Nador, 21 V, 2 ex.
Rhodocleptria incarnata (FREYER) – Maaziz, 2 VI, 2 ex.
Aegle vespertinalis (RAMBUR) – Maaziz, 2 VI, 1 ex.; Nador, 21 VI, 2 ex.

- Platyperigea proxima* (RAMBUR) – Azrou, 30 V, 2 ex.
Caradrina oberthuri (ROTHSCHILD) = *bermeja* LERAUT – Midelt, 28 V, 6 ex.
Paradrina selini (BOISD.) – Azrou, 30 V, 1 ex.
P. clavipalpis (SCOP.) – Midelt, 29 V, 1 ex.
Hoplodrina ambigua (DEN. et SCHIFF.) – Beni-Mellal, 26 V, 2 ex.; Ifran, 1 VI, 1 ex.
Spodoptera exigua (HBN.) – Askaou, 20 V, 8 ex.; Beni-Mellal, 26 V, 2 ex.; Nador, 21 VI, 2 ex.; Safi, 17 V, 4 ex.; Tamanar, 18 V, 2 ex.; Tanger, 12 V, 3 ex.
S. cilium (GUENEE) – Beni-Mellal, 26 V, 2 ex.; Safi, 17 V, 1 ex.
S. littoralis (BOISD.) – Beni-Mellal, 26 V, 1 ex.
Actinotia hyperici (DEN. et SCHIFF.) – Tanger, 12 V, 1 ex.
Callopietria latreillei (DUP.) – Askaou, 20 V, 3 ex.
Brachylomia chretieni (ROTHSCHILD) – Rabat, 14 V, 6 ex.; Tanger, 12 V, 4 ex.
Apamea arabs (OBERTHÜR) – El-Kebab, 27 V, 17 ex.
Nonagria typhae (THNBG.) – Mdiq, 25 VI, 1 ex.
Archanara sparganii (ESP.) – Mdiq, 25 VI, 2 ex.
Oria musculosa (HBN.) – Ifran, 1 VI, 1 ex.
Discestra trifolii (HUFN.) – Maaziz, 2 VI, 1 ex.; Rabat, 8 VI, 1 ex.; Taza, 9 VI, 2 ex.
Lacanobia w-latinum (HUFN.) – Tanger, 12 V, 1 ex.
L. oleracea (L.) – Mdiq, 25 VI, 1 ex.
Hecatera dysodea (DEN. et SCHIFF.) – Midelt, 29 V, 1 ex.
H. bicolorata (HUFN.) – Safi, 17 V, 1 ex.
Hadena confusa (HUFN.) – Tanger, 12 V, 1 ex.
H. zernyi DRAUDT – El-Kebab, 27 V, 1 ex.
H. albimacula (BORKH.) – Tanger, 12 V, 1 ex.
H. perplexa (DEN. et SCHIFF.) – El-Kebab, 27 V, 3 ex.; Midelt, 28 V, 5 ex.
H. duercki DRAUDT – Midelt, 28 V, 1 ex.
Mythimna albipuncta (DEN. et SCHIFF.) – Tanger, 12 V, 1 ex.
M. vitellina (HBN.) – El-Kebab, 27 V, 2 ex.; Midelt, 28 V, 6 ex.; Tanger, 12 V, 7 ex.
M. l-album (L.) – Askaou, 20 V, 2 ex.; Rabat, 14 V, 2 ex.
M. prominens (WALKER) – Tanger, 12 V, 1 ex.
Acantholeucania loreyi (DUP.) – Beni-Mellal, 26 V, 7 ex.; Maaziz, 2 VI, 2 ex.; Safi, 17 V, 16 ex.; Tanger, 12 V, 2 ex.
Pseudaletia unipuncta (HAW.) – Beni-Mellal, 26 V, 7 ex.
Pachetra sagittigera (HUFN.) – Midelt, 28 V, 1 ex.
Ochropleura flammata (DEN. et SCHIFF.) – Askaou, 20 V, 11 ex.; Ifran, 1 VI, 7 ex.; Midelt, 28 V, 16 ex.
O. leucogaster (FREYER) – Maaziz, 2 VI, 1 ex.
Noctua pronuba (L.) – Zarara, 11 V, 1 ex.
Rhyacia simulans (HUFN.) – Midelt, 28 V, 27 ex.
Peridroma saucia (HBN.) – Safi, 17 V, 4 ex.

- Parexarnis fugax* (TREIT.) – Midelt, 28 V, 43 ex.
Euxoa lecerfi ZERNY – El-Kebab, 27 V, 3 ex.
E. canariensis (REBEL) – Midelt, 28 V, 1 ex.
Agrotis crassa (HBN.) – El-Kebab, 27 V, 1 ex.
A. puta (HBN.) – Midelt, 29 V, 1 ex.
A. exclamationis (L.) – Azrou, 30 V, 2 ex.; El-Kebab, 27 V, 3 ex.; Midelt, 28 V, 5 ex.
A. segetum (DEN. et SCHIFF.) – Azrou, 30 V, 1 ex.; Beni-Mellal, 26 V, 4 ex.; El-Kebab, 27 V, 1 ex.; Rabat, 14 V, 1 ex.; Safi, 17 V, 2 ex.; Tanger, 12 V, 2 ex.
A. biconica KOLLAR – Beni-Mellal, 26 V, 1 ex.; Safi, 17 V, 1 ex.; Taza, 9 VI, 1 ex.

PIŚMIENICTWO

- RUNGS C. E. E., 1981: Catalogue raisonne des Lepidopteres du Maroc. Travaux de l'Institut Scientifique Serie Zoologie, 40: 1-531.

Nowy dla fauny Polski oraz rzadko spotykane gatunki
Microlepidoptera

New to the Polish fauna and rare *Microlepidoptera*

TOMASZ BARAN

Zakład Ekologii Zwierząt, Instytut Biologii UMK, ul. Gagarina 9, 87-100 Toruń

ABSTRACT. *Adela mazzoella* (HBN.) is for the first time reported from Poland. For eight rare species of the families *Adelidae*, *Glyphipterigidae*, *Momphidae*, *Scythrididae* and *Epermeniidae* new records are given. *Scythris potentillella* (ZELL.) has for the first time been recorded in Poland since over a century. Notes on the bionomics, habitat preferences and distribution are also provided.

Wiele rzadkich gatunków motyli zaliczanych do grupy *Microlepidoptera* to gatunki żyjące w różnych środowiskach kserotermicznych. Prowadząc badania faunistyczne na kserotermach w wielu rejonach Polski autor stwierdził występowanie nowego dla fauny kraju gatunku z rodziny *Adelidae* oraz nowe stanowiska ośmiu rzadkich motyli z rodzin: *Adelidae*, *Glyphipterigidae*, *Momphidae*, *Scythrididae* i *Epermeniidae*.

Odnalezienie gatunków o wąskich preferencjach ekologicznych często zdeterminowane jest znajomością ich bionomii, toteż autor, oprócz opisu środowisk i informacji o rozsiedleniu, podaje wiadomości dotyczące roślin pokarmowych gąsienic oraz okresu występowania imago.

Za udostępnienie okazów motyli autor składa serdeczne podziękowania Panom Jarosławowi BUSZCE oraz Tomaszowi RYNARZEWSKIEMU.

ADELIDAE

Nemophora minimella (DENIS & SCHIFFERMÜLLER, 1775)

Badany materiał: Tatry, DV15, Jaworzynka Miętusia, 1290 m n.p.m., ♂, 12 VII 1994 (leg., coll. T. BARAN); Tatry, DV25, Sarnia Skała, 1350 m n.p.m., 2 ♂, 7 VII, ♂♀, 13 VII 1987 (leg., coll. J. BUSZKO).

Środowisko: skały wapienne porośnięte roślinnością trawiastą.

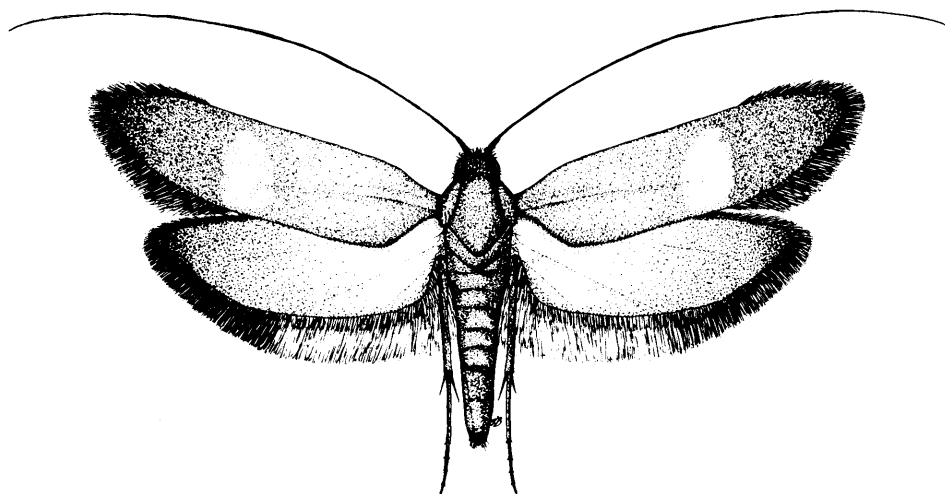
Bionomia: motyle pojawiają się od połowy czerwca do sierpnia. Gąsienice żerują na *Succisa* NECK., *Scabiosa* L. oraz *Sedum* L. (SPULER, 1910).

Rozsiedlenie: znany z Hiszpanii (VIVES MORENO, 1992), Francji (LERAUT, 1980), Norwegii, Danii, Szwecji (GUSTAFSSON, 1987) oraz centralnej i południowo-wschodniej Europy (MEYERICK, 1928). RAZOWSKI (1978) wśród polskich stanowisk wymienia: Poznańskie, Wałbrzyskie oraz Śląsk; jednocześnie informuje, że okazy dowodowe nie były badane.

Adela mazzoella (HÜBNER, 1796)

Badany materiał: DA78, rez. Skorocice, ♀, 21 VI 1994 (leg., coll. T. BARAN).

Rozpoznanie: rozpiętość skrzydeł 10–12 mm. Głowa u obu płci pokryta żółtymi włoskami. Czułki u samic nieznacznie dłuższe, u samców dwa i pół do trzech razy dłuższe od skrzydeł przednich (WOJTUSIAK, 1972). Skrzydła przednie miedzianobrazowe ze złotozielonym odcieniem, połyskujące, ciemniejące w kierunku brzegu zewnętrznego; strzępina takiej samej barwy. Mniej więcej w połowie długości skrzydła przedniego znajduje się żółto-kremowa plama, która sięga poza połowę szerokości skrzydła, lecz nie łączy się z brzegiem przednim. Skrzydła tylne oraz ich strzępina brązowe, połyskujące, od połowy długości ku nasadzie mocno rozjaśnione (ryc.).

Ryc. (Fig.). *Adela mazzoella* (HBN.) – samica (female).

Środowisko: skały gipsowe porośnięte roślinnością stepową np: *Stipa capillata* L. Poza tym w skład szaty roślinnej wchodziły m.in.: *Filipendula vulgaris* MOENCH., *Salvia pratensis* L., *Dianthus carthusianorum* L., *Sedum acre* L., *Veronica* L. Fragment skałkowo-stepowy rezerwatu sąsiaduje z terenem podmokłym.

Bionomia: motyle pojawiają się od maja do lipca. Gąsienice żerują na *Rapistrum* CR. (WOJTUSIAK, 1972).

Rozsiedlenie: znany z Austrii, Niemiec, Węgier, Włoch (SPULER, 1910), Francji (LERAUT, 1980), Słowacji (PATOČKA i in., 1989) oraz z Hiszpanii (VIVES MORENO, 1992). Gatunek nowy dla fauny Polski.

GLYPHIPTERIGIDAE

Glyphipterix equitella (SCOPOLI, 1763)

syn. – *Glyphipterix majorella* (HEINEMANN & WOCKE, 1876)

Badany materiał: Tatry, DV15, Siwiańskie Turnie, 965 m n.p.m., ♀, 7 VII 1994 (leg., coll. T. BARAN).

Środowisko: zbocze skał wapiennych porośnięte niską, sucholubną roślinnością.

Bionomia: motyle pojawiają się od końca maja do lipca. Gąsienice żerują na *Sedum album* L. oraz *Sedum telephium* L. (TOLL, 1956).

Rozsiedlenie: znany ze Szwajcarii oraz południowo-wschodniej Europy. W Polsce wykazany jedynie z Pienin (BŁESZYŃSKI i in., 1965).

MOMPHIDAE

Mompha idaei (ZELLER, 1838)

Badany materiał: XA67 Łeba, ♂, 12 VI 1994 (leg., coll. T. BARAN).

Środowisko: wydma szara porośnięta psamofilną murawą zespołu *Helichryso – Jasionetum* oraz nielicznie *Chamaenerion angustifolium* (L.) SCOP.

Bionomia: motyle pojawiają się w czerwcu i lipcu. Gąsienice żerują w korzeniach *Chamaenerion angustifolium* (L.) SCOP. (RIEDL, 1969).

Rozsiedlenie: znany z całej Europy; na wschodzie swoim zasięgiem obejmuje góry środkowej Azji. W Polsce wykazany z Sudetów oraz Karpat (RIEDL, 1969).

SCYTHRIDIDAE

Scythris obscurella (SCOPOLI, 1763)

Badany materiał: Tatry, DV 15, Siwiańskie Turnie, 950 m n.p.m., ♂, 11 VII 1987 (leg. J. BUSZKO, coll. T. BARAN); DV 15, Siwiańskie Turnie, 965 m n.p.m., 7 ♂, 5 ♀, 7 VII 1994 (leg., coll. T. BARAN).

Środowisko: kserotermiczna łąka u podnóża skał wapiennych.

Bionomia: motyle pojawiają się od czerwca do lipca. Gąsienice żerują prawdopodobnie na roślinach z rodziny *Papilionaceae* (SPULER, 1910).

Rozsiedlenie: znany z Hiszpanii (VIVES MORENO, 1992), Francji (LERAUT, 1980), Finlandii, centralnej Europy oraz Azji (BENGTSSON, 1984). W Polsce podawany z Beskidu Sądeckiego oraz Pienin (SCHILLE, 1930).

Scythris cicadella (ZELLER, 1839)

Badany materiał: CD37, Toruń – Glinki, 3 ♂, 3 VII, 2 ♂, 7 ♀, 4 VII 1994 (leg., coll. T. BARAN).

Środowisko: kserotermiczna łąka na glebie piaszczystej z przewagą *Scleranthus perennis* L., *Rumex acetosella* L. oraz *Calluna vulgaris* (L.) SALISB.

Bionomia: motyle pojawiają się w czerwcu i lipcu. Gąsienice żerują na *Scleranthus annus* L. oraz *S. perennis* (SCHÜTZE, 1931).

Rozsiedlenie: znany z Hiszpanii (VIVES MORENO, 1992), Francji (LERAUT, 1980), Anglii, Danii, Szwecji oraz centralnej Europy (BENGTSSON, 1984). W Polsce w XIX wieku wykazany z okolic Szczecina (HERING, 1893) oraz ze Śląska (WOCKE, 1874), natomiast w XX wieku znany był wyłącznie z Poznania (TOLL, 1947).

Scythris potentillella (ZELLER, 1847)

Badany materiał: CD38, Toruń-Lotnisko, ♂, 6 VI 1993, ♂, 23 V, ♂ ♀, 24 V, 2 ♂ ♀, 25 V, ♂ 2 ♀, 28 V, ♂ ♀, 29 V, 3 ♂ 3 ♀, 2 VI, ♂ 7 V 1994, ♂, ex larva, 15 IX 1994, roślina pokarmowa – *Rumex acetosella* L. (leg., coll. T. BARAN); DC30, Tresa Rządowa, ♀, 23 V 1993 (leg., coll. T. RYNARZEWSKI).

Środowisko: kserotermiczna łąka na glebie piaszczystej z przewagą *Rumex acetosella* L., *Armeria elongata* (HOFFM.) KOCH, *Hieracium pilosella* L. oraz *Silene otites* (L.) WIB.

Bionomia: motyle pojawiają się w maju i czerwcu (SPULER, 1910). Według obserwacji autora oraz BENGTSSONA (1994) istnieje możliwość występowania drugiego pokolenia, lecz jego potwierdzenie wymaga dalszych badań fenologicznych. Gąsienice żerują przy nasadzie rozety liściowej *Rumex acetosella* L., w sporządzonych z przędzy rozległych tunelach i chodnikach.

Rozsiedlenie: znany z Hiszpanii (VIVES MORENO, 1992), Francji (LERAUT, 1980), Danii, Szwecji, Norwegii, Finlandii, Wielkiej Brytanii oraz centralnej Europy (BENGTSSON, 1984). W Polsce znany był do tej pory wyłącznie z XIX-wiecznych stanowisk: z miejscowości typowej – Głogowa (ZELLER, 1855) oraz z okolic Szczecina (BÜTTNER, 1880).

EPERMENIIDAE

Phaulernis statariella (HEYDEN, 1863)

Badany materiał: Tatry, DV 15, Jaworzynka Miętusia, 1260 m n.p.m., ♂, 12 VII 1994 (leg., coll. T. BARAN).

Środowisko: kserotermiczna łąka u podnóża skał wapiennych.

Bionomia: motyle pojawiają się w lipcu. Gąsienice żerują w nasionach *Laserpitium* L. (GAEDIKE, 1966).

Rozsiedlenie: wykazany z Włoch, Jugosławii, Szwajcarii (GAEDIKE, 1966), Francji (LERAUT, 1980), Słowacji (PATOČKA i in., 1989) oraz Niemiec (PRÖSE, 1987). W Polsce wykazany tylko z Pienin (BŁESZYŃSKI i in., 1965).

Cataplectica profugella (STANTON, 1856)

Badany materiał: Tatry, DV 15, Jaworzynka Miętusia, 1290 m n.p.m., ♀, 12 VII 1994 (leg., coll. T. BARAN).

Środowisko: zbocze skał wapiennych porośnięte niską, sucholubną roślinnością.

Bionomia: motyle pojawiają się od maja do lipca. Gąsienice żerują na *Pimpinella* L., *Daucus* L., *Angelica* L. oraz *Aegopodium* L. (IVINSKIS, 1993).

Rozsiedlenie: znany z Francji (LERAUT, 1980) oraz środkowej i północnej Europy. W Polsce wykazany z Beskidu Sądeckiego, Pienin oraz Bieszczadów (BUSZKO, SKALSKI, 1980).

PIŚMIENNICTWO

- BENGTSSON B. Å., 1984: The *Scythrididae* (Lepidoptera) of Northern Europe. Fauna Ent. Scand., **13**: 1–137.
- BŁESZYŃSKI S., RAZOWSKI J., ŻUKOWSKI R., 1965: Fauna motyli Pienin. Acta Zool. Cracov., **10**: 375–493.
- BUSZKO J., SKALSKI A. W., 1980: *Epermeniidae*, *Schreckensteiniidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski, Warszawa, XXVII, **22–23**: 1–33.
- BÜTTNER F. D., 1880: Die Pommerschen insbesondere die Stettiner Microlepidopteren. Ent. Ztg., Stettin, **41**: 383–473.
- GAEDIKE R., 1966: Genitalien der europäischen *Epermeniidae*. Beitr. Ent., **16**: 633–692.
- GUSTAFSSON B. (red.) 1987: Catalogus Lepidopterorum Sueciae. Stockholm.
- HERING E., 1893: Zuträge und Bemerkungen zur Pommerschen Microlepidopteren fauna. Ent. Ztg., Stettin, **54**: 80–120.
- IVINSKIS P., 1993: Check – List of Lithuanian *Lepidoptera*. Vilnius. 210 ss.

- LERAUT P., 1980. Liste systématique et synonymique des Lépidoptères de France, Belgique et Corse. Paris. 334 ss.
- MEYERICK E., 1928: A revised handbook of British *Lepidoptera*. London. 914 ss.
- PATOČKA I., REIPRICH A., PASTORALIS G., 1989: List of *Lepidoptera* found or expected in the Slovakia. Obl. Podunajské Múz. Komárno. 100 ss.
- PRÖSE H., 1987: Kleinschmetterlinge: Wissensstand, Erhebungen und Artenschutz – problematik. Schrift. Bay. Landesamt für Umweltschutz, 77: 37–102.
- RAZOWSKI J., 1978: Motyle (*Lepidoptera*) Polski. Część III – *Heteroneura*, *Adeloidea*. Monogr. Fauny Polski, 8: 1–137.
- RIEDL T., 1969: Matériaux pour la connaissance des *Momphidae* paléarctiques (*Lepidoptera*) Part. IX. Pol. Pismo Ent., 34 (4): 635–919.
- SCHILLE F., 1930: Fauna motyli Polski (Fauna Lepidopterorum Poloniae). Tom II. Pr. Monogr. Kom. Fizjogr., 7: 1–358.
- SCHÜTZE K. T., 1931: Die Biologie der Kleinschmetterlinge unter besonderer Berücksichtigung ihrer Nährpflanzen und Erscheinungszeiten. Frankfurt am Main. 235 ss.
- SPULER A., 1910: Die Schmetterlinge Europas. II. Stuttgart. 523 ss.
- TOLL S., 1947: Materiały do fauny motylniczej kraju. III. Przyczynek do fauny motyli tzw. drobnych Polski. Mat. Fizjogr. Kraju, 6: 16–37.
- TOLL S., 1956: *Glyphipterygidae*, *Douglasiidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski, Warszawa, XXVII, 39–40: 1–50.
- VIVES MORENO A., 1992: Catalogo sistematico y sinonimico de los Lepidopteros de la Peninsula Iberica y Baleares (*Insecta: Lepidoptera*). 378 ss.
- WOCKE M. F., 1874: Verzeichnis der Falter Schlesiens. Z. Ent., N. F., Breslau, 4: 1–108.
- WOJTUSIAK J., 1972: *Adelidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski, Warszawa, XXVII, 9: 1–52.
- ZELLER P. C., 1855: Die Arten der Gattung *Butalis* beschreiben. Linnæa Ent., 10: 169–269.

KRÓTKIE DONIESIENIA

124. *Proteinus longicornis* DODERO, 1923 (*Coleoptera, Staphylinidae*), nowy dla fauny Polski

Proteinus longicornis DODERO, 1923 (*Coleoptera, Staphylinidae*), new for Poland

– Bieszczady, Park Narodowy, Wetlina PGR, koło stacji konnej Straży Ochrony Przyrody, 27 VIII 1994, 7 ex., 28 VII 1994, 1 ex.; wytrzebany z butwiejącej huby *Polyporus squamosus* wraz z *Proteinus atomarius* ER., *P. brachypterus* F., *P. crenulatus* PAND. i *P. macropterus* GYLL.

Rodzaj *Proteinus* LATR. obejmuje w Europie Środkowej 6 gatunków, z których 5 było do tej pory wykazywanych z Polski. Chrzęszcze te spotyka się w butwiejących grzybach, pod gnijącymi szczątkami roślinnymi, w kompostach, w nawozie i przy soku wyciekającym z drzew. Na ogół występują gromadnie, a niewielka liczba stanowisk podawanych z Polski jest raczej efektem słabego poznania tych chrząszczy niż ich rzadkości. Jedynym wyjątkiem jest *P. longicornis* DODERO, znany do tej pory tylko z wschodniej części Alp, zarówno niemieckich, jak i austriackich, gdzie jest jednak dość liczny. Złowienie serii okazów tego gatunku w Bieszczadach, przy braku danych z innych części Karpat, jest zaskakujące, zwłaszcza, że wszystkie gatunki rodzaju są łatwe do oznaczenia po charakterystycznych genitaliach samca (rysunki w LOHSE, 1964 – Die Käfer Mitteleuropas, tom 4, str. 25). Po cechach zewnętrznych gatunek ten jest niezmiernie podobny do *P. crenulatus* PAND. i być może z tego powodu został przeoczony. Stanowisko w Bieszczadach znacznie rozszerza zasięg tego gatunku i należy oczekiwać dalszych stanowisk z Karpat Wschodnich i Południowych. Nie ulega wątpliwości, że jest to gatunek górski, związany ze strefą regla dolnego, zwłaszcza z lasami bukowymi.

LECH BOROWIEC, Wrocław

125. Wykaz chrząszczy z rodziny kusakowatych (*Coleoptera, Staphylinidae*) zebranych w 1993 roku w okolicach Starej Brdy Pilskiej (UTM XV47)

Checklist of the staphylinid beetles (*Coleoptera, Staphylinidae*) collected in 1993 in the environs of Stara Brda Pilska (Pomeranian Lake District)

Odłowy prowadzono w okresie VI–IX, na następujących stanowiskach:

- I. Dolina rzeki Brdy – zabagniona, zdegradowana łąka zarastająca olszą (*Alnus glutinosa*):
  - a) zebrane z darni, ściółki i krzewinek,
  - b) zebrane z pod kory i grzybów nadrzewnych z obumarłych brzoź i olsz.
- II. Brzeg śródlęsnego jeziora oligotroficznego w obrębie boru sosnowego świeżego.

<i>Acidota crenata</i> (FABR.)	Ia	<i>Myllaena minuta</i> (GRAV.)	Ia
<i>Aleochara diversa</i> (J. SAHLB.)	Ia	<i>Ocalea picata</i> (STEPH.)	Ia
<i>Aloconota gregaria</i> (ER.)	II	<i>Ochthephilum fracticorne</i> (PAYK.)	IaII
<i>Amischa analis</i> (GRAV.)	Ia	<i>Omalius caesum</i> (GRAV.)	Ia II
<i>Anthobium atrocephalum</i> (GYLL.)	Ia	<i>Omalius rivulare</i> (PAYK.)	Ia
<i>Atheta aquatica</i> (THOMS.)	Ia	<i>Othius myrmecophilus</i> KIESENW.	Ia
<i>Atheta aterrима</i> (GRAV.)	Ib	<i>Othius punctulatus</i> (GOEZE)	Ia
<i>Atheta corvina</i> (THOMS.)	Ib	<i>Oxyopoda procerula</i> MANN.	Ia
<i>Atheta crassicornis</i> (FABR.)	Ib	<i>Oxyopoda umbrata</i> (GYLL.)	Ia
<i>Atheta elongatula</i> (GRAV.)	Ia	<i>Oxytelus rugosus</i> (FABR.)	Ia II
<i>Atheta excavata</i> (GYLL.)	Ib	<i>Oxytelus tetracarınatus</i> BLOCK	Ia
<i>Atheta fungi</i> (GRAV.)	Ia b	<i>Paederus riparius</i> (L.)	Ia
<i>Atheta hygrotopora</i> (KRAATZ)	Ia	<i>Philonthus nigrita</i> (GRAV.)	II
<i>Atheta hypnorum</i> (KIESENW.)	Ia	<i>Platysethus arenarius</i> (GOEFFROY)	Ia
<i>Atheta indubia</i> (SHARP)	Ib	<i>Pselaphus heisei</i> HERBST	Ia
<i>Atheta planipennis</i> (THOMS.)	Ia	<i>Pycnoglypta lurida</i> (GYLL.)	Ia
<i>Atheta ravilla</i> (ER.)	Ia	<i>Quedius boops</i> (GRAV.)	Ia II
<i>Atheta sodalis</i> (ER.)	Ib	<i>Quedius lucidulus</i> ER.	Ia
<i>Brachygluta fossulata</i> (REINCHEN.)	Ia	<i>Quedius maurorufus</i> (GRAV.)	Ia
<i>Bryaxis bulbifer</i> (REICHEN.)	Ia	<i>Quedius molochinus</i> (GRAV.)	II
<i>Deubelia picina</i> (AUBÉ)	Ia	<i>Quedius scitus</i> (GRAV.)	Ib
<i>Dinaraea linearis</i> (GRAV.)	Ib	<i>Quedius umbrinus</i> (ER.)	Ia II
<i>Erichsonius cinerascens</i> (GRAV.)	Ia II	<i>Reichenbachia juncorum</i> (LEACH)	Ia
<i>Eusphalerum longipenne</i> (ER.)	Ia	<i>Rugilus erichsonii</i> (FAUV.)	Ia II
<i>Eusphalerum minutum</i> (FABR.)	Ia	<i>Rugilus rufipes</i> GERM.	Ia
<i>Evanystes circellaris</i> (GRAV.)	Ia	<i>Rybaxis longicornis</i> (LEACH)	Ia
<i>Gabrius appendiculatus</i> SHARP	II	<i>Staphylinus erythopterus</i> L.	II
<i>Gabrius trossulus</i> (NORDM.)	Ia II	<i>Stenus boops</i> LJUNGH	II
<i>Gyrohypnus punctulatus</i> (PAYK.)	Ia	<i>Stenus carbonarius</i> GYLL.	Ia
<i>Gyrophæna angustata</i> (STEPH.)	Ib	<i>Stenus clavicornis</i> (SCOP.)	Ia
<i>Gyrophæna gentilis</i> ER.	Ib	<i>Stenus flavipes</i> STEPH.	Ia
<i>Hygronoma dimidiata</i> (GRAV.)	Ia	<i>Stenus impressus</i> GERM.	Ia
<i>Ilyobates nigricollis</i> (PAYK.)	II	<i>Stenus nitidiusculus</i> STEPH.	Ia
<i>Lathrobium brunnipes</i> (FABR.)	Ia II	<i>Stenus tarsalis</i> LJUNGH	II
<i>Lathrobium fovulum</i> STEPH.	Ia II	<i>Tachinus fimetarius</i> GRAV.	Ia II
<i>Lathrobium terminatum</i> GRAV.	Ia	<i>Tachinus laticollis</i> GRAV.	Ia
<i>Lathrobium volgense</i> HOCHH.	Ia	<i>Tachinus rufipes</i> (L.)	Ia
<i>Leptusa pulchella</i> (MANN.)	Ia	<i>Tachyporus chrysomelinus</i> (L.)	Ia
<i>Lesteva longolytrata</i> (GOEZE)	Ia	<i>Tachyporus hypnorum</i> (FABR.)	Ia
<i>Lesteva punctata</i> (ER.)	Ia	<i>Tachyporus pusillus</i> GRAV.	Ia
<i>Mycetoporus splendidus</i> (GRAV.)	Ia II	<i>Tachyporus solutus</i> ER.	Ia
<i>Myllaena brevicornis</i> (MATTH.)	Ia	<i>Xantholinus clairei</i> COIFF.	Ia
<i>Myllaena intermedia</i> ER.	II	<i>Xantholinus longiventris</i> HEER	Ia
<i>Myllaena kraatzi</i> SHARP	Ia	<i>Zyras collaris</i> (PAYK.)	II

126. Wykaz chrząszczy z rodziny kusakowatych (*Coleoptera*, *Staphylinidae*) zebranych 2–6 VI 1994 na Ukrainie, u podnóża Gorganów

Checklist of the staphylinid beetles (*Coleoptera*, *Staphylinidae*) collected on 2–6 VI 1994 in West Ukraina, at the base of the Gorgany Mts.

Ukraina, Svaliava, okolice, 2–6 VI 1994, zbiór sitem entomologicznym, 66 gatunków.

Penetrowane środowiska:

I. Łęg nadrzeczny – rzeka Latorica

a) ściółka topolowo-wierzbowa

b) grzyb *Polyporus sulphureus*

II. Las górski

a) ściółka bukowa

b) grzyb *Polyporus sulphureus*

c) grzyb *Polysticus* sp.

c) nieokreślone grzyby nadrzewne

<i>Abemus chloropterus</i> (PANZ.)	IIa	<i>Habrocerus capillaricornis</i> (GRAV.)	IIa
<i>Acrulia inflata</i> (GYLL.)	IIId	<i>Ischnopoda balteata</i> (ER.)	Ia
<i>Aloconota gregaria</i> (ER.)	Ia	<i>Ischnopoda constricta</i> (ER.)	Ia
<i>Aloconota sulcifrons</i> (STEPH.)	Ia	<i>Ischnopoda umbratica</i> (ER.)	Ia
<i>Atheta boletophila</i> (THOMS.)	Ib IIId	<i>Lathrobium longulum</i> GRAV.	IIa
<i>Atheta crassicornis</i> (FABR.)	Ib IIId	<i>Liogluta granigera</i> (KIESENW.)	IIa IIId
<i>Altheta fungi</i> (GRAV.)	Ia IIa	<i>Mycetoporus inaris</i> LUZE	IIa
<i>Atheta liturata</i> (STEPH.)	Ib IIId	<i>Mycetoporus splendens</i> (MARSH.)	IIa
<i>Atheta pallidicornis</i> (THOMS.)	IIId	<i>Myllaena intermedia</i> ER.	Ia
<i>Atheta picipennis</i> (MANN.)	IIId	<i>Ocalea badia</i> ER.	IIa
<i>Atheta sodalis</i> (ER.)	IIId	<i>Ochtheophilus omalinus</i> (ER.)	Ib
<i>Atheta xanthopus</i> (THOMS.)	Ib	<i>Othius anagustus</i> STEPH.	IIId
<i>Autalia longicornis</i> SCHEERP.	IIId	<i>Oxypoda alternans</i> (GRAV.)	Ib IIc IIId
<i>Bolitochara obliqua</i> ER.	IIId	<i>Oxypoda haemorrhoea</i> (MANN.)	IIa
<i>Bolitochara reyi</i> SHARP	IIId	<i>Oxypoda lividipennis</i> MANN.	IIa IIId
<i>Brachyusa concolor</i> (ER.)	Ia	<i>Oxytelus sculpturatus</i> (GRAV.)	IIa
<i>Carpelimus angustae</i> BERNH.	Ia	<i>Planeustomus palpalis</i> (ER.)	Ia
<i>Carpelimus arcuatus</i> (STEPH.)	Ia IIa	<i>Plataraea elegans</i> (BENICK)	IIa
<i>Carpelimus corticinus</i> (GRAV.)	Ia	<i>Platystethus arenarius</i> (GEOFFROY)	IIc
<i>Carpelimus rivularis</i> (MOTSCH.)	Ia	<i>Phloeonomus minimus</i> (ER.)	IIId
<i>Drusilla canaliculata</i> (FABR.)	Ia	<i>Phloeonomus pusillus</i> (GRAV.)	IIc
<i>Evanystes circellaris</i> (GRAV.)	IIa	<i>Pseudosemiris kaufmanni</i> (EPELSH.)	Ib
<i>Falagria sulcatula</i> (GRAV.)	Ia	<i>Quedius fuliginosus</i> (GRAV.)	IIa
<i>Gabrius femoralis</i> (HOCHH.)	IIa	<i>Quedius humeralis</i> STEPH.	IIa
<i>Gabrius spurius</i> SMET.	Ia	<i>Quedius oblitteranus</i> ER.	IIa
<i>Gyrophaena affinis</i> (C. R. SAHLB.)	IIc	<i>Quedius obscuripennis</i> BERNH.	IIa
<i>Gyrophaena angustata</i> (STEPH.)	Ib IIId	<i>Quedius paradisianus</i> (HEER)	IIa
<i>Gyrophaena boleti</i> (L.)	Ib	<i>Quedius picipes</i> (MANN.)	IIa
<i>Gyrophaena fasciata</i> (MARSH.)	Ib	<i>Quedius umbrinus</i> ER.	IIa
<i>Gyrophaena joyioides</i> WÜSTHOFF	Ib	<i>Rugilus rufipes</i> GERM.	IIa
<i>Gyrophaena minima</i> ER.	IIId	<i>Scopaeus debilis</i> HOCHH.	Ia
<i>Gyrophaena nana</i> (PAYK.)	Ib	<i>Stenus boops</i> LJUNGH	Ia
<i>Gyrophaena strictula</i> ER.	Ib	<i>Stenus carpathicus</i> GANGLB.	IIa

MARCIN SMOLEŃSKI, Warszawa

127. *Dryops striatellus* (FAIRMAIRE et BRISOUT, 1859), nowy dla fauny Polski
(Coleoptera, Dryopidae)

Dryops striatellus (FAIRMAIRE et BRISOUT, 1859), (Coleoptera, Dryopidae), new to the Polish fauna

– Nizina Wielkopolsko-Kujawska, Ruda Milicka, 10–15 VII 1990, 1 ex., leg. J. KANIA.

Gatunek zachodnioeuropejski, notowany też z północno-zachodniej Afryki. W Europie Środkowej dość częsty w jej zachodniej części, ku wschodowi coraz rzadszy. Duża liczba stanowisk z Niemiec sugerowała możliwość występowania tego gatunku również w Polsce.

Z Polski do tej pory podano 10 gatunków z rodzaju *Dryops* OL., częściowo bardzo trudnych do oznaczenia. *D. striatellus* wyróżnia się jednak od innych gatunków, prócz *D. striatopunctatus* (HEER), punktowaniem pokryw ułożonym w wyraźne rządki. Od *D. striatopunctatus* różni się znacznie mniejszymi wymiarami ciała (długość poniżej 4,5 mm, u *D. striatopunctatus* z reguły powyżej 5 mm) i drobniejszym punktowaniem pokryw. *D. striatopunctatus* jest gatunkiem górskim, żyjącym na brzegach czystych strumieni, u nas występującym rzadko w Sudetach Wschodnich i Karpatach. *D. striatellus* jest gatunkiem ubikwistycznym, występuje zarówno na obrzeżach wód nizinnych i górskich, jak i na torfowiskach. Stanowisko z Rudy Milickiej obejmuje rozległy kompleks stawów rybnych, istniejących na tym terenie już od Średniowiecza.

LECH BOROWIEC, Wrocław
JAROSŁAW KANIA, Wrocław

128. *Cryptocephalus strigosus* GERMAR, 1824 (Coleoptera, Chrysomelidae),
nowy dla fauny Polski

Cryptocephalus strigosus GERMAR, 1824 (Coleoptera, Chrysomelidae), new to the Polish fauna

– Beskid Wschodni, Przemyśl – Winna Góra, 30 VI 1995, 1 ex., leg. J. KANIA.

Rodzaj zmrózka – *Cryptocephalus* MÜLL., jest najliczniejszym w gatunki rodzajem z rodziny stonkowatych. Obejmuje ponad 1500 gatunków rozmieszczonych na całym świecie, ale prawdopodobnie wiele form tropikalnych w przyszłości zostanie przeniesionych do nowych rodzajów. Z Polski stwierdzono do tej pory 54 gatunki, ale można się spodziewać jeszcze kilku dalszych. Do gatunków, których występowanie w Polsce było szczególnie prawdopodobne, z uwagi na ogólne rozmieszczenie, zaliczany był *Cryptocephalus strigosus*. Posiada on stosunkowo nieduży zasięg obejmujący północne i środkowe Włochy, Kotlinę Pannońską i północną część Bałkanów. Wzdłuż łuku Karpat sięga aż po zachodnie Podole, dalej granica zasięgu na wschód nie jest dobrze poznana, nie jest jednak znany ani z Krymu, ani nawet z ujścia Dniepru. Jest to gatunek ciepłolubny, związany troficznie z macierzanką – *Thymus serpyllum* L. Bliskość stanowisk słowackich jak i zachodniopodolskich sugerowała możliwość występowania tego gatunku w południowo-wschodniej Polsce, na płatach roślinności kserotermicznej. Stanowisko Winna Góra w Przemyślu obejmuje kserotermiczne zbocze, częściowo objęte ochroną rezerwatową. *Cryptocephalus strigosus* na całym obszarze roziedlenia jest gatunkiem rzadkim, łowionym w nielicznych egzemplarzach. Więcej informacji na temat jego budowy, zmienności oraz cechy kluczowe podaje WARCHAŁOWSKI (1991: Fauna Polski, 13).

LECH BOROWIEC, Wrocław
JAROSŁAW KANIA, Wrocław

129. Nowe stanowiska interesujących gatunków chrząszczy (*Coleoptera*) w PolsceNew localities of interesting beetle species (*Coleoptera*) in Poland

Przy okazji badań innych grup owadów autorzy zebrali okazy kilku rzadko i sporadycznie spotykanych w kraju chrząszczy, reprezentujących rodziny: *Scarabaeidae*, *Lucanidae*, *Coccinellidae*, *Rhipiphoridae*, *Tenebrionidae* i *Cerambycidae*. Wymienione niżej gatunki są na ogół nowe dla krain, w których zostały stwierdzone.

Hoplia parvula KRYN. (*Scarabaeidae*)

- Puszcza Białowieska: Czerlonka (FD84), 18 VI 1986, 1 ex.; 5 VII 1986, 1 ex.

Netocia aeruginosa (DRURY) (*Scarabaeidae*)

- Wyżyna Małopolska: Rez. „Lubiaszów” (DB19), 22 VI 1970, 1 ex. na owocniku grzyba kapeluszonego; 6 VII 1970, 1 ex. na soku wyciekającym z pnia dębu.

Aphodius contaminatus (HERBST) (*Scarabaeidae*)

- Pobrzeże Bałtyku: Chałupy (CF37), 22–28 IX 1993, 1 ex., det. J. KALISIAK.
Gatunek ten, na Półwyspie Helskim, był stwierdzony przed II wojną światową.

Aesalus scarabaeoides (PANZ.) (*Lucanidae*)

- Puszcza Białowieska: Czerlonka (FD84), 23 VII 1989, 1 ex., w pobliżu lampy rtęciowej.

Semiadalia alpina (A. VILLA et J. B. VILLA) (*Coccinellidae*)

- Pobrzeże Bałtyku: Chałupy (CF37), 22–28 IX 1993, 1 ex., det. A. JADWISZCZAK.
Żywy okaz tego górskiego gatunku znaleziono na plaży od strony otwartego morza.

Metoecus paradoxus (L.) (*Rhipiphoridae*)

- Wyżyna Małopolska: Łódź – Ruda Pabianicka (CC92), 17–27 VII 1960, liczne exx. wyhodowano z gniazda trzmieli założonego w szczelinie muru starego budynku.

Tenebrio obscurus FABR. (*Tenebrionidae*)

- Wyżyna Małopolska: Łódź – Las Łagiewnicki (CC94), 14 VII 1949, 1 ex. w próchniejącym pniu dębowym.

Neatus picipes (HERBST) (*Tenebrionidae*)

- Wyżyna Małopolska: Łódź – Las Łagiewnicki (CC94), 16 VII 1950, 1 ex. w dziupli starej wierzby.

Clytus lama MULS. (*Cerambycidae*)

- Pobrzeże Bałtyku: Rez. „Kępa Redłowska” (CF44), 11–12 VI 1993, 1 ex.; 13 VII 1994, 1 ex.
Gatunek ten występuje głównie w górach, stanowisko koło Gdańska, z ubiegłego wieku, uznano jako wątpliwe.

ZYGMUNT ŚLIWIŃSKI, Łódź
JAN K. KOWALCZYK, Łódź

130. Kilka rzadszych gatunków chrząszczy (*Coleoptera*) z Sudetów Zachodnich

Some rare beetle species (*Coleoptera*) from West Sudetes

Sudety Zachodnie należą do stosunkowo dobrze poznanych krain pod względem fauny chrząszczy, głównie dzięki badaniom entomologów niemieckich. Jednak jeszcze wiele, nawet pospolitych gatunków, nie jest znanych z tego terenu. Przebywając w dniach 1–8 VIII 1994 w miejscowości Podgórzyn-Podzamcze k. Jeleniej Góry na Przedgórzu Karkonoskim zebrałem kilkadziesiąt prób zawierających chrząszcze z mało do tej pory penetrowanych środowisk synantropijnych typu komposty, przymy siana i chwastów oraz otwarte magazyny paszy dla zwierzyzny łownej. Złowiono szereg interesujących gatunków, w tym kilkanaście nowych dla Sudetów Zachodnich. Nie reprezentują one fauny górskiej, ale stanowią interesujący przyczynek do fauny tego obszaru. Kilka rzadkich gatunków wymaga osobnego komentarza:

Cryptopleurum subtile SHARP, 1884 (*Hydrophilidae*)

5 okazów. Gatunek zawleczony w 1950 roku z Japonii do Niemiec, obecnie w ekspansji na całą Europę. Od niedawna znany z Polski, z Puszczy Białowieskiej, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Rostocza i Sudetów Wschodnich.

Corticaria fagi WOLLASTON, 1854 (*Latridiidae*)

1 okaz. Niezmiernie rzadki gatunek, znany do tej pory pod synonimiczną nazwą *C. pietschi* GANGLBAUER, 1899. Z Polski pochodziły okazy typowe *C. pietschi* łowione koło Głogowa na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej, ponadto w XIX wieku podany jeszcze z Brachowa w Sudetach Zachodnich i w latach trzydziestych naszego wieku z okolic Przemyśla. Poza tym znany jeszcze z nielicznych stanowisk w różnych krajach Europy.

Ephistemus reitteri CASEY, 1900 (*Cryptophagidae*)

10 okazów. Gatunek do niedawna nie odróżniany od pospolitego *E. globus* (PAYK.), występuje wspólnie z tym gatunkiem, ale mniej licznie. Niedawno podany po raz pierwszy z Polski z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej i Wyżyny Małopolskiej.

Litargus balteatus LE CONTE, 1856 (*Mycetophagidae*)

3 okazy. Pochodzi z Ameryki Północnej, obecnie subkosmopolityczny. Z Polski niedawno podany z Rudy Milickiej na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej, zapewne szerzej rozsielony.

Ponadto złowiono następujące gatunki nowe dla Sudetów Zachodnich:

HYDROPHILIDAE: *Anacaena lutescens* (STEPH.); *Cryptopleurum minutum* (F.); HISTERIDAE: *Gnathonus buyssoni* AUZAT; STAPHYLINIDAE: *Anotylus mutator* (LOHSE); *Rugilus erichsonii* (FAUV.); MALACHIIDAE: *Anthocomus coccineus* (SCHALL.); NITIDULIDAE: *Omosita depressa* (L.); MONOTOMIDAE: *Monotoma bicolor* VILL. et VILL.; LATRIDIIDAE: *Enicmus histrio* JOY et TOM.; CORYLOPHIDAE: *Orthoperus mundus* MATT.; MYCETOPHAGIDAE: *Mycetophagus multipunctatus* F.; CHRYSOMELIDAE: *Altica lythri* AUBÉ.

LECH BOROWIEC, Wrocław

131. Nowe stanowiska żądłówek (*Hymenoptera, Aculeata*) w Tatrzańskim Parku Narodowym i otulinie

New localities of wasp species (*Hymenoptera, Aculeata*) in the Tatra National Park and its protective zone

Podane niżej żądłowki, należące do rodzin: *Chrysididae*, *Eumenidae* i *Sphecidae* są w większości rozpowszechnione w naszym kraju. Z tych gatunków, 9 jest nowych dla Tatr Polskich.

Chrysis viridula LINNAEUS, 1761 (*Chrysididae*)

– Zakopane, Koziniec, 10 VII 1993, 1 ex. Nowy dla Tatr Polskich.

Chrysis longula ABEILLE, 1879 (*Chrysididae*)

– Jurgów (szałas), 7 VII 1994, 1 ex.

Gatunek znany w Polsce z rozproszonych stanowisk. Nowy dla Tatr Polskich.

Symmorphus bifasciatus (LINNAEUS, 1761) (*Eumenidae*)

– TPN, Wąwóz Kraków 8 VII 1988, 3 exx., leg. C. WATAŁA

– TPN, Dolina Kościeliska, 6 VII 1994, 1 ex.

– Jurgów (szałas), 7 VII 1994, 5 exx.

Gatunek znany w Polsce z rozproszonych stanowisk. Nowy dla Tatr Polskich.

Symmorphus mutinensis (BALDINI, 1894) (*Eumenidae*)

– TPN, Wąwóz Kraków, 8 VIII 1988, 1 ex., leg. C. WATAŁA

– Jurgów (szałas), 13 VIII 1993, 1 ex.

– Zakopane, Antałówka, 10 VII 1993, 1 ex.

Eumenes pedunculatus (PANZER, 1799) (*Eumenidae*)

– Zakopane, Antałówka, 9 VIII 1993, 1 ex. Nowy dla Tatr Polskich.

Ancistrocerus scoticus (CURTIS, 1826) (*Eumenidae*)

– Zakopane, Antałówka, 9 VIII 1993, 1 ex.

Gatunek północno-górski.

Pemphredon lugubris (FABRICIUS, 1793) (*Sphecidae*)

– Zakopane, Antałówka, 9 VIII 1993, 1 ex. Nowy dla Tatr Polskich.

Mellinus crabroneus (THUNBERG, 1791) (*Sphecidae*)

– Jurgów (szałas), 13 VIII 1993, 1 ex. Nowy dla Tatr Polskich.

Trypoxylon figulus (LINNAEUS, 1758) (*Sphecidae*)

– TPN, Polana Stoły, 9 VIII 1993, 1 ex.

– TPN, Smreczyński Staw, 8 VIII 1993, 2 exx.

– Zakopane, Antałówka, 21 VI 1994, 1 ex.

Nysson spinosus (FORSTER, 1771) (*Sphecidae*)

- TPN, Dolina Kościeliska, 6 VII 1994, 1 ex.
- Zakopane, Antałówka, 21 VI 1994, 1 ex. Nowy dla Tatr Polskich.

Ectemnius ruficornis (ZETTERSTEDT, 1838) (*Sphecidae*)

- Zakopane, Krzeptówki, 31 VIII 1985, 1 ex., leg. C. WATAŁA
- TPN, Smreczyński Staw, 23 VII 1994, 2 exx. Nowy dla Tatr Polskich.

Crossocerus dimidiatus (FABRICIUS, 1781) (*Sphecidae*)

- Zakopane, Antałówka, 10 VII 1993, 2 exx.

Crossocerus capitosus (SHUCKARD, 1837) (*Sphecidae*)

- Zakopane, Kuźnice, 10 IX 1992, 1 ex. Nowy dla Tatr Polskich.

Crossocerus elongatulus (VAN DER LINDEN, 1829) (*Sphecidae*)

- Zakopane, Antałówka, 10 VII 1993, 1 ex.

Crossocerus leucostoma (LINNAEUS, 1758) (*Sphecidae*)

- TPN, Polana Stoły, 9 VIII 1993, 1 ex.

Gatunek znany z północnej oraz środkowej Europy, gdzie występuje głównie w górach.

JAN K. KOWALCZYK, Łódź
MACIEJ KRZĘPTOWSKI, Łódź

132. Nowe stanowisko *Colias erate* (ESPER, 1804) w Polsce (*Lepidoptera*,
Pieridae)

New record of *Colias erate* (ESPER, 1804) in Poland (*Lepidoptera*, *Pieridae*)

Na terenie Polski gatunek ten został znaleziony w Pieninach, Beskidzie Wyspowym i Bieszczadach, w roku 1990. Prowadząc badania w Beskidzie Niskim, w okolicach wsi Zyndranowa (UTM EV56), na rozległym pastwisku, złowiłem (3 IX 1994) jednego nieuszkodzonego motyla (1 ♂). Stanowisko to znajduje się niedaleko od Przełęczu Dukielskiej. Prawdopodobnie jest to droga rozprzestrzeniania się na terenie naszego kraju tego gatunku motyla. Okaz dowodowy znajduje się w kolekcji autora.

WOJCIECH KUBASIK, Poznań

KRONIKA ENTOMOLOGICZNA

V Europejski Kongres Entomologiczny Uniwersytet w Yorku, Wielka Brytania

V Europejski Kongres Entomologiczny odbył się w dniach 29 sierpnia – 2 września w miasteczku uniwersyteckim w Yorku. Gospodarzem imprezy było Królewskie Towarzystwo Entomologiczne, którego przedstawiciel, dr DUNCAN REAVEY, już na poprzednim Kongresie w Godolo proponował zorganizowanie następnego zjazdu w Wielkiej Brytanii. Zapewniał jednocześnie, iż piwo w Anglii będzie równie dobre jak na Węgrzech – faktycznie było.

Miasteczko uniwersyteckie, w którym odbył się Kongres, położone jest na obrzeżach Yorku i graniczy z małą sympatyczną miejscowością Heslington. Od centrum miasta dzieli je ok. 2–3 km. Sam York jest zabytkowym miastem, jednym z najstarszych w Anglii, położonym w hrabstwie North Yorkshire. Założony został, jako twierdza, w latach siedemdziesiątych naszej ery przez Rzymian, a obecną nazwę nadali mu Duńczycy w IX w. Prawa miejskie uzyskał w 1160 r.

Otwarcie zjazdu odbyło się we wtorek, 30 sierpnia w hali głównej uniwersytetu. Otwarcia dokonali: Prorektor Uniwersytetu prof. R. COOK oraz przedstawiciel Królewskiego Towarzystwa Entomologicznego dr R. HARRINGTON. Następnie referaty otwierające sesję plenarną wygłosili dr L. PAPP z Węgier i prof. J. LAWTON z Wielkiej Brytanii.

Zarówno sesje plenarne, jak i posterowe w większości dotyczyły zagadnień ekologicznych, ale były też poświęcone walce biologicznej, owadom szkodliwym i pożytecznym w uprawach, rozwojowi owadów oraz bioindykacji stanu środowiska. Wydzielone zostały: ekologia *Auchenorrhyncha* i technologia w entomologii. Bardzo niewiele referatów i posterów poruszało problemy taksonomiczne.

W trakcie Kongresu odbyło się również spotkanie Towarzystwa Hymenopterologicznego oraz Europejskiego Towarzystwa Entomologicznego.

Zarówno wygłoszone referaty, jak i postery zostały opublikowane w formie abstraktów. Organizatorzy Kongresu już wcześniej informowali, że nie będą w stanie wydać w całości materiałów przedstawianych przez uczestników. Tom zawierający 350 abstraktów został przygotowany wcześniej i wręczany uczestnikom, wraz z programem, na miejscu.

Zarówno sesje plenarne, jak i posterowe trwały (z przerwami na posiłki) zwykle do godziny 18. Wieczorem otwarty był bufet, w którym również odbywały się żywe i interesujące dyskusje.

Ogólnie w Kongresie uczestniczyło ok. 315 osób z 33 krajów z całego świata (24 z Europy). W porównaniu z poprzednim Kongresem, organizatorzy wykazali nieco mniejsze zaangażowanie w sprawy organizacyjne, a nawet lekką niedbałość. Nie było dobrego oznakowania drogi do biura, w którym odbywała się rejestracja, a ponieważ w tym samym czasie trwało kilka innych imprez, to w pierwszym dniu często można było spotkać ludzi z plecakami czy walizkami błądzących po terenie miasteczka. Po otrzymaniu kluczy, nie zawsze proste było również znalezienie pokoju. Niżej podpisany zgłaszał referat i otrzymał potwierdzenie o jego przyjęciu, a na miejscu dowiedział się, że ma to być poster. Zdarzyło się również, iż jednemu z uczestników wpisano w materiałach

zjazdowych imię i skrót od nazwiska zamiast odwrotnie. Wymienione niedociągnięcia traktowane były przez uczestników z humorem i nie umniejszały w niczym wydarzenia, jakim, niewątpliwie, był niniejszy Kongres. Nie rzutowały również na specyficzną, wspaniałą atmosferę, jaką mają międzynarodowe spotkania ludzi o podobnych zainteresowaniach.

JACEK GORCZYCA, Katowice

● Piśmiennictwo do artykułów należy dołączyć na oddzielnej stronie. Powinno ono dotyczyć tylko pozycji cytowanych w tekście i być zestawione według alfabetycznego porządku nazwisk autorów, z podaniem nazwiska i inicjałów imion, roku wydania, pełnego tytułu pracy, skróconego tytułu wydawnictwa, miejsca wydania, (w przypadku wydawnictw ciągłych nie będących czasopismami), tomu (ewentualnie także zeszytu) i liczby pierwszej i ostatniej strony. Np.

MARCINKOWSKI H., 1984: Rzadkie gatunki motyli większych (*Macrolepidoptera*) z Gór Sowich. Pol. Pismo Ent., 54: 229-230.

BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J., 1985: Chrząszcze *Coleoptera* – *Buprestoidea*, *Elateroidea* i *Cantharoidea*. Katalog Fauny Polski, Warszawa, XXIII, 10: 1-401.

Przy wydawnictwach zwartych należy podać ponadto nazwę instytucji wydawniczej z jej siedzibą. Np. JURA C. (red.), 1988: Biologia rozwoju owadów. PWN, Warszawa. 250 ss.

● Transliterację z alfabetów niełacińskich należy przeprowadzać według Polskiej Normy.

● Do prac historiograficznych, przedstawiających sylwetki entomologów, należy dołączyć możliwie pełny wykaz ich publikacji z zakresu entomologii, a w treści tychże prac zaprezentować pozostałą, entomologiczną spuściznę materialną danego entomologa (zbiory, księgozbiór itp.) z podaniem jej aktualnych losów.

● W artykułach i doniesieniach (za wyjątkiem recenzji, sprawozdań, komunikatów i materiałów kronikarskich) należy przy nazwach systematycznych rodzajów i gatunków cytowanych po raz pierwszy w pracy, umieszczać nazwiska (lub ich skróty) odpowiednich autorów (według zasad przyjętych w „Międzynarodowym Kodeksie Nomenklatury Zoologicznej”).

● Zaleca się:

- podawanie elementów daty w kolejności – dzień, miesiąc, rok, przy czym miesiące należy oznaczać słownie lub liczbami rzymskimi;
- podawanie przy nazwach stanowisk, oznaczeń według siatki UTM;
- nie stosowanie w maszynopisach ukośnej kreski w zamian za nawias okrągły.

● W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu merytorycznego, artykuły przed przyjęciem do druku będą przedstawiane do zaopiniowania specjalistom z odpowiedniej dziedziny. Nadsyłanie do „Wiadomości Entomologicznych” artykułów o identycznej treści jak wysyłane do publikacji w innych czasopismach jest – rzecz jasna – niedopuszczalne.

● Materiały do druku prosimy przysyłać na adres Redakcji. Do przesłanych materiałów należy dołączyć: adres korespondencyjny z telefonem oraz kserokopię dowodu uiszczenia opłat statutowych PTE za rok bieżący (lub inny dokument potwierdzający ich uiszczenie). Pierwszeństwo druku, przy dużej ilości nadsyłanych prac, mają prenumerujący „Wiadomości Entomologicznych”.

● Autorzy artykułów otrzymują bezpłatnie 50 nadbitek. Autorzy doniesień naukowych, komunikatów, sprawozdań i materiałów kronikarskich otrzymują nadbitki według każdorazowo ustalonego podziału, natomiast autorzy recenzji, polemik, sprostowań itp. nadbitek nie otrzymują.

„Wiadomości Entomologiczne” drukują odpłatnie ogłoszenia drobne i reklamy popularyzujące wyroby i usługi mające zastosowanie w szeroko pojętej działalności entomologicznej. Za treść ogłoszeń i reklam Redakcja nie odpowiada. W ogłoszeniach drobnych opłata wynosi 0.10 zł od znaku, natomiast opłata za reklamy ustalana jest każdorazowo na drodze umowy między reklamującym a Redakcją. Członkom rzeczywistym i wspierającym Polskiego Towarzystwa Entomologicznego przysługuje 20% zniżka.

WARUNKI PRENUMERATY – SUBSCRIPTION ORDERS

PRENUMERATA KRAJOWA

- Prenumeratę krajową dla osób fizycznych nie będących członkami PTEnt. oraz osób prawnych prowadzi Biblioteka Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław. Wpłaty na rok 1995, w wysokości 10 zł., przyjmowane są na konto:

B.P.H. SA II o/Wrocław
nr 329215-1179-132

- Zamówienia hurtowe prosimy kierować na adres Redakcji. Przy zakupie powyżej 30 egzemplarzy udzielamy 20% rabatu.
- Prenumeratę dla członków PTEnt., z 20% zniżką, przyjmuje Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Entomologicznego (ZG PTEnt., ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław, B.P.H. SA II o/Wrocław nr 329215-1179-132)
- Sprzedaż pojedynczych numerów oraz subskrypcję na stałą dostawę prowadzą Oddziały ORPAN na terenie całego kraju.

FOREIGN SUBSCRIPTION

Subscription order and all payments should be addressed:
Polskie Towarzystwo Entomologiczne, ul. Dąbrowskiego 159,
60-594 Poznań, Poland. Our account:
No. 63513-2596-132

is placed in:

PKO Bank Państwowy, I O/Poznań, Poland.

Price (1995): institutional – 30 USD, personal – 20 USD, single fascicles
– 10 USD each.